

Életünk

AZ EURÓPAI MAGYAR KATOLIKUSOK LAPJA

III. évfolyam 11. szám (3. Jahrgang Nr. 11.)

A Z. St.Gallen — Erscheint monatlich

1971 november 1.

Jobb idők reményében

1945 október 7-én foglalta el Mindszenty József az esztergomi érseki széket és lett — mint maga mondotta székfoglalójában — «a török időknél is koldusabb, levérzettebb nemzetnek» lelki vezetője, a történelemnek «legnagyobb erkölcsi, közjogi, gazdasági örvényében fuldokló vérző Magyarország» primása.

«A pusztulás mérve leírhatatlan volt», amikor elkezdte a munkáját. Még nagyobb volt azonban az új főpásztor hiátástudata, apostoli buzgósága, akaraterője az éjjelt is nappallá tevő alkotóvágya. A romokban heverő fővárost is magában foglaló egyházmegyéje és a száz sebből vérző magyar katolicizmus vezetésén túl az éhezők, az üldözöttek, a hadifoglyok és a kitelepítésre ítélték sorsának az enyhítését is a kötelességének érezte. Vallásra, foglalkozásra és politikai hovatartozandóságra való tekintet nélkül.

Mindezekon felül a munkával és gonddal agyonterhelt primás arra is talált időt és energiát, hogy a trianoni határokon kívüli és a világon szétszórt magyarság sorsával is törődjék. Ezt a törődést elsősorban nem a hivatali kötelességtudat, hanem az egész lényét eltöltő, minden szava, írása és cselekedete mögött meghúzódó nemzetszeretet diktálta. «Kora ifjúságomtól mélységes fájdalommal gondoltam — vallotta meg egyszer az érzelmeit kemény fegyelem alatt tartó férfi — a magyar fa idegenbe sodort leveleire.»

Mintha valamennyien édes testvérei lettek volna, úgy harcolt, kilincsel, könyörgött a széttelepítésre ítélt szlovákiai magyarok érdekében. Az ottawai Máriakongresszus után végiglátogatta az amerikai magyar katolikus egyházközösségeket. Két római útja alkalmával felkereste az olaszországi magyar menekült-táborokat. Magyar hitvallás és egyúttal praktikus nemzetmentő program az a néhány mondat, amelyet 1945 december 9-én a római magyar kolónia tagjaihoz intézett. «A magyar fa leveleit — ismételte meg megkapó hasonlatát — messze elhozta a világfergeteg. Ne mondjátok eggyel-eggyel találkozza Kainnal: Vajon őrzője vagyok-e öcsémnek?.. Bizony az vagy! Bizony az vagy!.. Vigyázzatok minden árva magyarra, mint a szemetek világára és ne múltjék el egyetlen nap, hogy valamelyik árva falevélre jóíteményt ne írtatok volna...»

Ilyen előzmények után magától értetődő, hogy a külföldi magyarság megkülönböztetett

tisztelettel és ragaszkodó szeretettel köszönti a körébe érkezett legnagyobb élő magyar száműzöttet, a haza-, a nemzet-, és egyházszeretettel ragyogó példaképet. Magától értetődő az is, hogy a magukat Mindszenty bíborossal azonosító szabadföldi katolikusok aggódva kérdezik Rómától: sikerült-e a vatikáni diplomáciának a budapesti kormánytól az otthoni hittestvérek egyháza számára valami engedményt kicsikarni annak ellenében, hogy a primás a pápa hívó szavának engedelmeskedve élete legnagyobb keresztjét, a száműzetést a vállaira vette?

Azt a meghatóan szép fogadtatást, amelyben a Szentatya részesítette, a sajtó egy része

Mindszenty hősi, tragikus pályája zárójelentének kommentálta. Mi ezzel a felfogással szemben meggyőződéssel valljuk, hogy Esztergom érsekének és Magyarország primásának történelmi küldetése nem fejeződött be, hanem csak új szakaszába lépett. Eddig ellenséges megszállókkal és istentelen rabtartókkal szemben védte népe és egyháza jogait. Ezután jólétben elpuhult barátokat és naiv keresztényeket kell rádöbbenenie arra, hogy a vasfüggöny mögötti nemzetek ügyének elárulása a nyugati demokrácia és a nyugati kereszténység tragédiáját készítheti elő.

Régóta hiányoljuk, hogy nincsen saját püspökünk, aki hivatali tekintéllyel összefogná és irányítaná a külföldön élő magyar katolikusokat. Most közénk jött az ország primása, aki nemesak főpapi méltósága, hanem hitvallása és vértanúsága jogán is követelheti tőlünk, hogy kövessük az egyházhűség és hazaszeretet, az evangéliumi élet és a népünk szabadságáért vállalt áldozatok útján.

Jelenléte bizonyára elő fogja segíteni a külföldi magyar katolikusok és protestánsok összedolgozását is. Hiszen ő már 1945 őszén sürgette a keresztény frontot. «Ha megértés volt köztünk a múltban, — mondotta Debrecenben a református főgondnok ödvözlő szavaira adott válaszában — vagyunk most olyan mélyen a második világháború után, hogy ma is meglegyen közöttünk a kontaktus.»

Az esztergomi érsek történetében nem ő lesz az első, aki pátriárkatorban új és nehéz feladatra kezd. Csak a két legszembetűnőbbet említem. Elsősorban azért, mert az akkori és a mostani idők közt megdöbbentően nagy a hasonlóság. Szelepcsényi primás 88 éves volt 1683 május 6-án, amikor Pozsony alatt, a köpcsényi mezőn, tábori misét mondott a Bécs ellen vonuló, óriási török haddal szembeállított, reménytelenül kicsi seregnek. Utána egy még öregebb főpap, a 95 éves Széchényi György következett. Mindkettőnek nagy érdeme van abban, hogy az ország felszabadult és újjáépült. A lelkületet, amely éltette és tettekre sarkalta őket, Szelepcsényi György így fogalmazta meg: «Ad még Isten jobb időket érnünk.»

A bizakodásnak és a belőle fakadó áldozatkészségnek ezekkel a patinás szavaival köszöntjük a közénk jött Mindszenty József bíborost, Esztergom érsekét és Magyarország primását.

KÖZI HORVÁTH JÓZSEF

Találkozásaim a halállal

Nagyszüleim mind a négyen hamar elmentek. Nem láthattam meghalni őket. A gyereket amugyis elkergetik a borzalmas jelenetekről. A gimnáziumban egy-egy öreg jezsuitát kísértünk olykor kriptájuk szájáig. A diákok közül régen kikopott, hajlott alakjuk fényes, kopott talárjukban idevaló volt. Nem is sajnáltuk elmúlásukat, sőt örültünk: egy tanítási nap elmaradt. A halottak-napját is alig vártuk a szünet miatt. A gyertyagyújtogatás után apánk sült gesztenyét nyomott a markunkba melegítőnek s milyen jó volt. A gyerekekben akkora az életerő, hogy sirok között se hisz a halálban.

~

Első találkozásom a kaszással megizzasztott. Újmisésként csak profanisiste ugrottam át kerékpárral Dunapatajra. A plébános nem sokat teketőrízott, karinget húzott rám, stólát a nyakamba s a szent olajakat. A ministráns máris előállott a csengetyűvel s gyertyával életemben először haldoklóhoz vezetett. A bojlós, csúszós járdákon izgatottan nyálaztam a szertartáskönyv olajos lapjait. A szemináriumban csak elvettek tanítanak. Mi a teendő hic et nunc, pont ennek a világból elkészülőnek utolsó perceiben — az én találmányomtól függ. A falevél lehull. — de fölmarkolva látom, hogy mind másként van megrajzolva. Jézus-Pista bácsinak csufolták a faluban, mert a pissióban a Megváltó szavait énekelte. Neki, vagy nekem a szerencsémre könnyű eset volt. Nem kellett a gyomrára térdepelve erőszakolni a bánatát. A befejező imák alatt két szeméből hátrálni kezdett az élet. A fénye ködbefulladt, hogy fátyola mögött megtörténjék a titok. Észrevétlenül elaludt a nagy álomra olyan természetességgel, mint ahogy egész életében hitte, hogy annak sorsában osztozik, akinek halálát és föltámadását annyiszor megénekelte. Csak bennem ágaskodott a döbbenet a kezemben nehezede elernyedti kar miatt. Ha hibámból valami kára támadt, remélem, kipótolták az égiek.

~

A második találkozásról megfutamodtam. A 16 éves tüdővész lány lázban égő szemei áttetsző bőrét még szebbé finomították. Akkor még nem ismertem Botticelli modelljének, a törékeny duca-lánynak, Simonettának hasonló elmúlását: a haldokló tavaszt. Megragadta kezemet, mint csodatevőt. Reménykedett gyógyulásban, völegényben, fehér fátyolos esküvőben. Összekuszálódta gondolataim, agyam megbénult, elmenekültem. Az öreg papra sóztam, hogy bemutassa neki világtalan, ajak nélküli jegyesét. Kucsáját gyűrve jelentkezett apja a temetés elrendezése ügyében: utolsó útja legyen a lakodalma. Mint a Jette lányát sirató barátinok kísérték a fehér kopersót iskolatársai. Zenekar játszott a halálos nászhoz.

A lányok bálványa, a legények irigyeltje, az egyetlen elnöke, a szindarabok főszereplője volt. Apja majd kétségbeesett, mikor egy novemberi izzadás és megfázás után egyetlen fia ágyba került. Alig volt időkülönbség közöttünk s nekem jutott a feladat, hogy a félelmes

duettünkhöz asszisztáljak. A győzhetetlen ellenfél szorította egyre hátrább, irgalmatlanul hódította tüdeje lélekzõ felületeit. Ha segíhettem volna! Egy esztendőn át adagoltam, hogy elfogadja a kettétört oszlop sorsát. Frissen hantolt sírjára borítva az őszirózsá-erdőt megérezte, hogy nemcsak távoli Imre hercegekre, hanem közülünk való példaképekre is szükségünk van.

Kecelen évenként négyszázan kerültek bele a halotti anyakönyvbe. A kántor 30 éves mesterség után kihült. Közönye átragadt ránk is. A legkomorabb pillanat is sematikussá válhat. Csak a különleges esetek borzoltak föl. A kiszolgált huszár, aki fal felé fordulva káromkodva akart elkergetni. A fél-idióta, aki kiköpte az Ostyát. A háború vége 30 katonája, akiket szélhűt fejjel húztunk ki a lövészárokból. Görsbe meredt ujjaiak kilógtak a négykerekű kordé oldalán, amelyet ló híján kollégámmal vonszoltunk a közös sír felé. Az esperes huga, akinek hat hónapot ígértek. Szétromcsolt medencével a halálraítéltek síralomházi agoniájával. Két kamasz fia vidáman hancúrozott a másik udvarban. Nem tudták, hogy anya nélkül fognak fölnevelődni. Ez volt a legnagyobb fájdalma, ha néha elszólta magát s panaszkodott föl ajkán, míg hordágyra kötözött testét a lugasba cipeltük.

~

Apámra került a sor, hogy teljes erejével rámszakadjon a Mors Imperator kegyellessége. Ágyból vertek ki a távirattal: apus ma este meghalt. Mint szédült támolyogtam. Mint letaglózott dobáltam össze néhány holmit s az első vicinálissal hazabumliztam. Pirkadatkor nyitottam az elmondhatatlan látványra; apám kiterítve. Sárgán, mozdulatlanul. Kicsit dacos, összeszorított ajkkal. Anyám széken ült mellette, sírdogált. Tegnap utolsó percéig dolgozott. Megette egyszerű vacsoráját s szó nélkül itthagyt bennünket; azt se mondta, Isten veletek. Életem legszomorúbb napja. Jövételenül szomorú.

Sokszor fölajdulunk: miért nem adott csodatevő erőt az Üdvözítő, hogy papjai is föltámaszthassák a halottakat. Maga is csak két esetben tett kivételt. Nem a természet rendjét szándékolta fölüggeszteni. Lázár is, a naimi fiú is újból meghaltak. Csak bizonyítéknak, hogy szavainak súlyt adjon, hogy igaz, amit magáról mond: én vagyok a föltámadás és az élet, aki bennem hisz, nem hal meg örökre. Föltámasztom őt az utolsó napon. Nem örök éjszaka vár ránk, hanem örök világosság.

~

Hazafias nevelésre mikor tanáraink a hősök sírjához vezettek, nevetgélő gyereksorunk egy fejja előtt kigyózott el. Fiatal pap képe, rajta s alatta versike. Csak felnőtt korban ismertem meg az alatta nyugvó történetét, akinek a tüdejébe befészkelte magát a gyógyíthatatlan mellbetegség. Kórházba fektették. Próbálkoztak vele. Hátha! Ablakába a horizontról a paksi hegyek kékeltek elő. A vesztegár unalmában gondolatban hazajárt az egyik domboldalra, ahol anyja szorgoskodott:

vajon mit csinál, gondol-e beteg fiára? Valamelyik napsugaras tavaszon anyja szájkás be-tüivel címzett levél érkezik. Lelkendezve ír, hogy palástolja aggodalmát: fiam, gyere haza! Az ibolyák már nyílnak a fák tővében. A jecskék megérkeztek, csicseregnek az eresz alatt. Annyi ígért a levegőben. Gyere haza! Féltelek az orvosoktól. Majd én meggyógyít-lak! A fiú tudja, amit senki se mond neki. Megérzi, hogy anyja legalább utolsó napjait szeretné vele tölteni. Könnye végigszalad arcán a borítékra. Elnéz a messzeségbe. Anyjára gondol. De tekintete továbbsiklik a nehéz hegyeken túl, a fehér felhőkön túl, túl a földi lét korlátain. Se orvosok se anyja kezében nincs számára orvosság. Nem otthona már e föld készülődőben odaátra. Utolsó levelét verssel zárja, melyet sirkeresztjére írtak:

Ott a kék ég ködlő távolában
Szentek lakta titokzatos hegyek,
Örök csermely csacska csobogása,
Hervadatlan virág virágzása;
Édesanyám, én hazamegyek.

T. Wilder a «Szent Lajos király hidja»-ban bizonygatja: minden halál elköltözésre megérett életet zár le. Nincs már kiút, továbbfolytatás — csak a befejező pont hiányzik még, amely sokszor értelmetlennek látszó, kegyetlen, disszonáns, elsikerült folyamatnak adja meg végső és kimagyarázó lezárását.

Dolgos apám, hogyan viselte volna el a betegágyat? Hogyan élt volna más irgalmából? Utolsó lehetéig húzta az ígát s stilusosan kilépett a sorból. Az anya hősiességénél nagyobbat nem adhatott s emléke bencés kostonborba vezette a fiát. A legény fiatalon érettebb volt, mint az öregek. Ki tudja, mitől menekült meg a lány, hogy Isten elfogadta primiciáját?

~

Minden élet egy-egy műalkotás. A művész joga félbeszakítani vagy folytatni aszerint, mikor úgy érzi, hogy kész. Egyik csak néhány odavetett szín és forma. A másik, mint Dürer-kép, az utolsó ráncig kifejlesztve. Harmadiknál összecsapjuk kezünket: hát ez is festmény? A negyedik csupa harmónia. Az ötödik kontrasztok drámája, stb. S ráadásul nem tudjuk, milyen táj derül föl az alagútba futott vonatnak. A legszebb is válhat folytatásában borzalmassá s az elképesztő kisimulhat kellemes mosollyá. A föld horizontja el-másul a sólyom tekintetében, a fura értelmet nyer, mikor a halál fölfordítja az érmet.

Tarquinius etruszk temetőjének félkönyökre támaszkodó kőképmásai kerek tálcáikon pénzdarabot ajánlanak föl. Nem ismerjük még hitvilágukat, de valószínű, hogy az obulus az elköltözött szellem bérdíja a kegyes fogadásért. A mítoszok lemezelenítve a lényeges tartalomra, sokszor azonosságba torkollanak. Mi keresztények se léphetünk be ingyen az örök hazába. Kincseink, a földi Isten-szolgálat velünk maradó értékei biztosítanak, hogy hallhatjuk a vigasztaló, mindent megoldó elfogadást; jöjjetek Atyám áldottai!

Részletek római dokumentumokból

A Vatikánban nyilvánosságra hoztak több részletet abból a levélből, melyet Mindszenty bíboros írt a pápának az amerikai követség elhagyása előtt. Ez a levél történelmi dokumentum arról, hogy 1. Mindszenty bíboros nem a saját kezdeményezésére hagyta el hazáját, 2. az események VI. Pál pápát kényszerhelyzet elé állították és 3. a magyar bíboros-prímás száműzetésben is folytatja vezeklését és engesztelését az Egyházért és Hazájáért. Ime, néhány részlet ebből a történelmi dokumentumból:

«Főpapi, bíborosi méltóságomból folyó kötelességeim lelkiismeretes mérlegelése után, az Egyház iránt érzett önzetlen szeretetem tanúságtételeként is — s egyben, hogy a hosszantartó, mindig nagylelkű vendéglátással együttjáró nehézségeknek véget vessék, arra az elhatározásra jutottam, hogy az amerikai nagykövetség épületét elhagyom. Életem hátralévő részét magyar földön, szeretett népem között kívánom leélni, függetlenül a külső körülményektől, melyek rám várnak.»

A fentiekből nyilvánvaló, hogy a bíboros meg nem nevezett nehézségek miatt az amerikai követség épületéből ki akart jönni s hajlandó lett volna akár börtönt vagy internálást újra magára vállalni. Ezt tartotta természetesen, hogy áldozatát beteljesítse.

«Ha azonban az ellenem táplált szevedélyek — folytatódik a levél — vagy az Egyház szempontjából súlyosan latbaeső megfontolások ezt nem tennék lehetővé, magamra vállalom életem talán legsúlyosabb keresztjét is: kész vagyok elhagyni hazámat is, hogy száműzetésben folytassam vezeklésemet Egyháza-ért és népemért. Alázatosan teszem le ezt az áldozatomat is Szentséged lábaihoz, azzal a meggyőződéssel, hogy a legnagyobb egyéni áldozat is kicsinnyé törpül, ha Isten és az Egyház ügyéről van szó.»

A levélnek ebből a szakaszából az derül ki, hogy a pápa a bíborost felszólította, jöjjön inkább Rómába, hogy ne kerüljön újra a kommunisták kezébe.

A szenvedés természetfölötti értelmébe vetett mély hitből fakadtak a zárósorok is:

«Szándékaim tisztaságát, szavaim igazságát, cselekedeteim helyességét Isten és a történelem ítéletére bízom. Szenedéseimet engesztelő áldozataiként ajánlom fel Egyháza-ért és Hazámért. Földi igazságszolgáltatást nem kérek. Imádkozom az igazság és szeretet világaért. Ellenségeimnek szívből megbocsátok.»

És még ide iktatom az Osservatore della Domenica október 10-iki számából a következőket:

«... Mindszenty bíboros tanítása, melyet a pápához írt rövid levele tartalmaz, nem azok közül a nézetek közül való, melyek a kritika rögtönző mestereitől naponként kezünkbe kerülnek hóbortos változatossággal... Mindszenty nem ült fel a katedrara... nem volt és nincs igénye arra, hogy hősnak lássék, nem talált ki kicsavart szavakat kompromisszumok kedvéért s még egy kisebb reform vagy korszerűsítés tervével sem jelent meg. Néhány szóban összegezte a keresztény élet, az aláza-

VI. Pál pápa mellett Mindszenty József bíboros a Sixtina kápolnában 1971 szeptember 30-án a koncelebrációs szentmise átváltoztatás utáni imáját végzi.

tosság, az engedelmség s egy felülről kapott megbízatáshoz való hűségnek a leckéjét... Mindszenty tanítása az alázatossággal leckézeti meg a mi elbizakodottságunkat, mely elkezdte a keresztény elkölcsök felszámolását, mely hangoskodik, hogy tudatlanságát leplezze.

Tanítás ez a lelkipásztori hivatásból fakadó, a hősiesség küszöbéig elerő hűségről: a megszenvedett hűségről, mely nem engedett a világ sugallatainak és kísértéseinek, mely megmarad az Evangélium «igen igen és nem nem»-jénél.

... Mindszenty bíboros a «hű tanú» között, a hűtlen tanúk között, a keresztény élet egyik csendes mestere, aki közénk, megátalkodott fecsegők és tervezők közé jön, hogy számkivetésében folytasson egy vezeklő és engesztelő életet.

Senkinek sincs joga, aki keresztény, vagy annak mondja magát, visszautasítani ezt a tanítást, vagy lekicsinyelni annak valódi lelki dimenzióját. Abban a mértékben, melyben ezt elfogadjuk, segítjük az egész Egyházat, hogy győzedelmes legyen abban a szörnyű megpróbáltatásban, melyen keresztül megy.»

Ezekkel a mély hitet sugárzó gondolatokkal hagyta el Mindszenty primás 1971 szeptember 28-án reggel fél kilenc órakor az amerikai követséget, Budapestről a bécsi repülőtérre az osztrák nuncius autóján érkezett a nuncius és Mgr. Dr. Zágon József kíséretében. Bécsből az Alitalia menetrendszerű géppel repült Rómába. Ott a repülőtéren a bíboros-államtitkár, Villot várta. A Vatikánban a Torre di S. Giovanni bejáratánál a pápa fogadta, aki átölelte és mellkeresztjét és gyűrűjét adta át neki. Azóta a Szentatya vendége,

A pápa számára — úgy látszik természetfölötti szempontok miatt — fontos volt, hogy a sokat szenvedett és engedelmségből számkivetésbe jött magyar bíboros-prímást bemutassa maga személyesen a püspöki szenátus tagjainak. Erre szeptember 30-án került sor a Sixtina kápolnában annak a szentmisének a keretében, melyet a Szentatya Mindszenty bíborossal és a püspöki szinodus három elnökével együtt celebrált. VI. Pál pápa itt intézte Mindszenty József bíboros-prímásunkhoz a következő szavakat:

«Itt van köztünk Tisztelendő Testvériünk, Mindszenty József kardinális, esztergomi érsek, aki sokéves kényszerű távollét után a napokban érkezett meg Rómába. Várva-várt vendégünk ő, aki ma együttműködik velünk, mintegy dicső jelképeként annak az egységnek, melyben a magyar egyház ezer év óta él az Apostoli Szentszékekkel. De jelképe ő annak a lelki kapcsolatnak is, mely összeköt bennünket azokkal a testvérekkel, akiket megakadályoznak abban, hogy hittestvéreikkel és Velünk normális kapcsolatokat tartsanak fenn. Példaképe ő a hitben gyökerező megingathatatlan erősségnek és az Egyház iránti önzetlen odaadásnak, amit előbb fáradhatatlan munkásságával és vigyázó szeretetével, majd imával és hosszú szenvedéseivel mutatott meg. Aldjuk az Urat és mondjunk közösen tisztelő és szívből jövő AVE-t ennek a száműzött, kiváló Jópásztornak!»

Mindszenty bíboros megindultan hallgatta a pápa szavait és a Sixtinában rászegeződött minden szem.

VECSEY JÓZSEF

Kútmérgezés!

Hát nem érdekes?! Éppen azokban a napokban tört ki a botrány, a méregtartalmú gyári üledék körül, amikor milliók ültek a TV előtt s lenyűgözve szemlélték a hold meghódítását. S amikor a holdról visszatérő űrhajósokat a legnagyobb gonddal megvizsgálják, hogy nem hoznak-e magukkal veszedelmes baktériumokat, a mi jó öreg földünkön egyes gyárak a legnagyobb lelki nyugalommal — és felelőtlenül — rejtik el szeméttelpek alján arzéntartalmú, különben semmire sem használható melléktermékeiket. Bár az ügyel kapcsolatban nyugodtan beszélhetünk botrányról, e szó mégsem fejezi ki igazán és tökéletesen a dolog lényegét. Az a tény ú.i., hogy egy cinkgyár bűnös könnyelműséggel járt el s néhány teherautóvezető, meg a szeméttelpek őrei megvesztegethetők voltak, csak parányi jele annak a nagyarányú folyamatnak, mely emberi társadalmunkban jelenleg végbemegy. Az emberiség maga termel a maga számára annyi mérget a maga mesterségesen megalkotott világában, hogy pusztulás fenyegeti, ha csak nem vetnek ennek sürgősen és erélyes kézzel véget.

Az arzén-üledékkel most még egyszer szerencsénk volt! Talán a szokatlan száraz nyárnak köszönhető, hogy esővíz nem oldotta fel a talajba került mérget s nem került az ivóvizbe; vagy mert az utóbbi időben véletlenül nem játszottak gyerekek azokon a bizonyos szeméttelpeken. De ha meggondoljuk, hogy közben újabb és újabb szeméttelpek tárták fel gyilkos titkaikat, többek között ciánvegyülettel telt hordókat, valóban Isten csodája, hogy eddig nem történt nagyobb szerencsétlenség. Most az egyszer még megúsztuk! De ki tudja, mikor következnek be a felelőtlenül elhanyagolt mérgek bosszúja?

**

A méregtartalmú gyári melléktermék botránya kissé felrázta a közvéleményt és cselekvésre kényszerítette — kénytelen-kelletlen — az illetékeseket is. Az élet és egészség védelmében intézkedni kellett és kellett! De közben, sajnos, csak kevesen veszik észre azt a szellemi és erkölcsi kútmérgeztést, ami immár évek óta folyik. Újságok, képeslapok, maga a TV napról napra tonnaszámra teregeti ki mérgezett termékét az egész közvélemény elé. Mert hiszen mindaz a sok brutális fürtelem, és szexuális perverzitás, amit ezek nyújtanak és amit gyerekeknek és felnőtteknek akarva-nem-akarva le kell nyelniük, minden józan gondolkodó ember szemében nem más, mint mérgek, amely gyilkol, becsmérel, emberséget az egyénben s rajta keresztül a társadalomban is. Vagy úgy gondolják sokan, hogy mert e mérgek hatása nem kézzelfogható mint a ciáné és arzéné, nem is annyira veszedelmes?

De ne menjünk olyan messze! Itt van szemünk előtt egy másik, nem kevésbé veszedelmes jelenség, melynek már nevet is adtak s úgy hívják, hogy a társadalom ideologizálása. Sokan azt sem tudják még, hogy ez mi fán terem! Egy filozófia, melynek szülőanyja az újra lábrakapó liberális ateista gondolkodás. A kereszténységet a maga rendezett világával maradinak, túlságosan szigorúnak

mondják s helyébe ültetnek egy álhumanizmust, melynek alapelve, hogy az ember természeténél fogva jó és szabadságra született.

**

Amíg e sorokat írom, a saarvidéki rádióban a következő esetről számol be valaki; az egyik Majna-menti városkában szemtanúja volt egy ún. rocker-banda garázdálkodásának. 30-35 fekete bőrkabátos érkezik bőgő motorokkal az egyik utcába, összetörnek mindent, ami csak a kezük ügyébe akad, többek között kerékpárokat, elégetnek utcai padokat, menekülésre kényszerítének járókelőket. A rendőrség háromszori telefonálás (!) után nagyerezen és nagysokára megjelenik. Kiküldenek egy autós járőrt. De mikor a rend két derék óra meglátja a nagyszámú bandát, sietve odébbáll. Sokan megbotránkoztak a két rendőr viselkedésén. De mit is tehettek volna egyebet? Ez volt számukra az egyetlen megoldás! Kettlen legfeljebb csak úgy bírtak volna a bandával, ha legalább gumibotjukat hívják segítségül. De akkor számítaniok kellett volna arra, hogy másnap az egész sajtó a rendőrség brutális viselkedéséről számol be s hosszadalmas bírósági vizsgálat indul ellenük, hogy jogos volt-e a gumibot használata, avagy nem?! S ha el is fogják a banda néhány tagját, a bíróság másnap reggel szabadon engedti őket, mert bejelentett lakásuk van és — hadd garázdálkodjanak tovább.

**

Az igazságszolgáltatás területén mind jobban terjed a meggyőződés és álláspont, hogy az ember természetül jó, csak a társadalom (a kapitalista társadalom, magától értetődően) romlott s ez viszi rossz útra a szegény gonosztevőket. Ezt úgy is lehet értelmezni, hogy nem a rablógyilkos a hibás, hanem az áldozat, mert ellentállt neki; nem a tolvaj, hanem a károsított, mert annyija volt, hogy szegény megkívánta; nem a nemi erőszakot alkalmazó szatír, hanem az áldozat, mert miért járt éppen akkor arra, ahol támadója lesben állt, és így tovább. Ezt az elvet különben már kezdik kiterjeszteni a kábítószer szerencsétlen betegeire is: igazán nem tehetnek róla, hogy idáig jutottak, hiszen a mai társadalom megfosztja az életcéltől a fiatalokat, üressé teszi életüket, nem csoda tehát, ha a kábítószerhez menekülnek. A végső következtetés mindebből: az elijesztésnek szánt büntetést csak mértékkel és ritkán szabad alkalmazni!

Nem vagyok híve a drasztikus és megtorlást jelentő büntetésnek, de a fenti felfogásnak sem, hogy az ember természeténél fogva jó. Ez nem igaz! Az emberi természet romlott és bűnre hajlamos, — tanítja a kereszténység. Ezen változtatni sem börtön, sem fegyház nem tud. De még rehabilitációs kísérletek sem. Akkor, amikor megrögzött bűnözőről van szó, csak egy segíthet: elkülöníteni, mint veszedelmes kár- és kórokozót az emberi közösségből. Erre joga van a társadalomnak.

De tényleg joga van-e a társadalomnak? Annak a társadalomnak, a jóllakott, önma-

gával és világával megelégedett, elkényelmesedett társadalomnak, mely minden etikát és erkölcsi normákhoz szabott életfelfogást és módot fölöslegesnek tart, — mert ez nem szolgálja kézzelfoghatólag egyéni hasznát, haladását és még több élvezetét? Ennek a társadalomnak szeme láttára liberalizálják a büntetőjogot s ennek gyümölcsei máris kezdnek beérni! Mert a liberalizálás mögött nem a bűnözés hatásos leküzdésének gondolata áll, hanem részvét a gonosztevők iránt, — tekintet nélkül az áldozatokra.

**

Az abszolút szabadság apostolai (a profit reményében) becsukják szemüket a nagy vesztély előtt, melyet a tekintély elvének szétrombolása hoz az emberiségre. Az egyén és társadalom mindig alakításra, javításra szorul, már azért is, mert az élet és fejlődés nem áll meg egy pillanatra sem. De a társadalom alakításának módja és eszköze a fejlődés és nem a forradalom (evolúció és nem revolúció!). A meghatározott korlátok közé nem szorított szabadság szabadozássá válik, s nem épít többé, hanem rombol és éget. Országok, ahol forradalmi úton változott meg egy fennálló társadalmi rend, még évtizedek, sőt századok múlva is nyögik annak következményeit. De nem maradhat nyom és következmény nélkül a szabadság nevében elkövetett «demokratizálása» a családi életnek és iskolának sem. Gondolok itt a szülők és pedagógusok tekintélyének szisztematikus lerombolására. Éretlen eszű gyerekeknek bebeszélnek, hogy ők már felnőttek, joguk van szembe szállni a szülők és nevelők «terrorjával» — a szabadság és önrendelkezés elve alapján. A nevelés terén úgy akarják kezelni a gyerekeket, mintha felnőttek lennének, de ha bűncselekményt követnek el, elhárítják róluk a felelősséget, mert hiszen még csak gyerekek. — Egyik oldalon lerombolják a pedagógusok tekintélyét, megfosztva őket minden fegyelmező eszköztől, a másikon meg panaszkodnak, hogy nincs elég pedagógus, ma már senki sem akarja vállalni ezt a hivatást. A bűnbak megint csak az állam, mert hát nem elégé attraktív a pedagógusok fizetése. Egy, a materializmustól megvakult világban senki sem akarja már meglátni, hogy szülőnek és pedagógusnak lenni élethivatás, melyhez hivatástudat és idealizmus kell s ezt pénzzel megfizetni vagy megvenni nem lehet.

**

Az arzén- és ciántartalmú gyári melléktermék esetében az illetékesek gyorsan kapcsolnak és cselekedtek, de haboznak, ha erkölcsi és szellemi mérgek terjedését látják. Vajon majd csak akkor hagynak fel e bűnös tétlenséggel, ha az élet a családokban már annyira megmérgeződik, hogy nem lesznek többé képesek hordozni az emberi társadalom alapjait? Remélhetően nem! Mert mit is használ akkor majd, ha az ember meghódítja a holdat, a földön meg lehetetlenné, sőt embertelenné válik az emberi élet?

A világlapok véleménye Mindszentyről

Az «Emlékezés Mindszenty bíboros édesanyjára» című könyv előszavában olvassuk: Századok óta nem volt a magyarságnak olyan nagy fia, aki az egész emberiségnek annyit jelentett volna, mint Mindszenty József bíboros. Mán nagyjaink is gyarapították az emberi értékeket, de inkább csak egyedi és nemzeti vonással. Mindszenty viszont egyetemes érvénnyel figyelmeztette áldozatával és kétértizedes fogságával a szabad világot arra a nagy veszedelemre, mellyel a bolsevizmus a szellemi szabadságot — az emberhez méltó élet és minden kultúra alapját — fenyegeti.»

Ez a megállapítás nyert az elmúlt hetekben igazolást a világ közvéleménye előtt a hírközlés valamennyi eszközének felhasználásával. A rádióállomások, a televíziós központok és mindenekelőtt a világlapok nemcsak bőségesen ismertették Mindszenty bíboros-primás római útját, pályafutását, működését, hosszú fogságát, egyéniségét, hanem mindenütt elismeréssel és csodálattal méltatták kiemelkedő személyiségét, jellemerejét, hazájához való töretlen hűségét és az Egyház iránti nagy szeretetét, mely sziklaszilárd hitéből fakad. Persze csak néhány nagy világlap véleményének idézésére van helyünk az európai magyar katolikusoknak ebben a kicsi lapjában.

Először lássuk a nagytekintélyű és vezető angol lapnak, a *Daily Telegraph*-nak véleményét, mely szerkesztőségi cikket szentelt Mindszentynek és abban többek közt ezeket írja:

Mindszenty József elhagyta hazáját és önkéntes száműzetésbe ment a Vatikán falai közé. A pápához írt megható levele világosan mutatja, hogy végülis meghajtotta fejét egy olyan intézkedés és megállapodás előtt, mely a Vatikán és a magyarországi regime között jött létre. Ezt a főhajítást ő maga így nevezte: élete legsúlyosabb keresztje. Öröm és bánat tölt el bennünket. Öröm, mert most végre el-

következnek számára — miként a pápa mondta — a csendesebb napok. De bánat is áthat bennünket, látván a nyilvánvalóan mély gyászt, amit Mindszenty Bíboros érez azok miatt a körülmények miatt, melyek között most el kellett hagynia hazáját, s nyilvánvalóan véglegesen. Mindszenty József kétségtelenül korunk egyik legkiemelkedőbb egyénisége. Saját személyén érezte ennek a véres századnak legszörnyűbb gonoszságait és visszautasította azokat. Mindszenty József egyike a legnagyobb harcosoknak, akiket a Római Katolikus Egyház hosszú történelme jolyamán felmutatott.

A *New York Times*, az USA legnagyobb lapja is több számában foglalkozott a magyar bíborossal és első szerkesztőségi cikkében ezeket állapította meg:

Mindszenty bíboros meghajolt a pápa többszöri kérése előtt és véget vetett önkéntes száműzetésének, mely a budapesti amerikai követségen telt el. Csaknem 15 évvel ezelőtt, amikor a követségre menekült a szovjet tankok elől, amelyek véresen letiporták az 1956-os magyar szabadságharcot, Mindszenty Józsefet az egész világ hősként tisztelte. Annak idején a kommunisták börtönéből szabadították ki a forradalom tetőpontján és néhány napos szabadsága alatt ő volt a magyarok kitörő nemzeti érzésének a szimbóluma. Ez a szabadságharc a Magyarországra rákényszerített csatlós állapot ellenhatásaként tört ki. ... Kétségtelen, hogy amikor a bíboros átlépte az amerikai követség épületének a küszöbét, úgy hitte, hogy ott fog meghalni, mártírként, jelképezve ezzel Magyarország olthatatlan szabadságszeretét. Feltehetően ez a törekvés készítette arra, hogy számtalanszor visszatartotta a Vatikán és a magyarországi kormányzat javaslatát, menjen külföldre önkéntes száműzetésbe. Most, amikor Rómába ment, végülis elfogadta a korszak új realitását.

Mindszenty József súlyos megpróbáltatásaira mindig emlékezni fog a világ, élete az az anyag, melyből legendák születnek.

Igen figyelemre méltó, ahogyan egy másik nagy amerikai lap, a *Washington Post* Mindszenty bíboros kirakatperét most értékeli:

A bíróság államellenes cselekmények vádjával ítélte el Mindszenty primást azon a szomorú télen, még pedig életfogytiglanra, mikor Nyugat-Berlint elzárta a szabad világtól a blokádd. Néhány héttel azelőtt mondták ki rá az ítéletet, mikor megalakult a NATO és amikor létrejött az önálló nyugatnémet állam. A Mindszenty-per tehát a hidegháború legmozgalmasabb esztendőjére esett és egyike volt azoknak az eseményeknek, melyek csaknem két évtizedre megszabták az európai politika menetét. Az Egyesült Államokban még azok is, akik különben nem nagyon törődnek a külpolitikával és a nagyvilág dolgaival, a bíboros üldözésében nyilvánvaló bizonyítékát látták a keleteurópai kormányok fenyegető magatartásának. Ebben az értelemben a Mindszenty-per lényegesen hozzájárult annak érzékeléséhez, hogy nagy veszedelem fenyeget. Az 1950-es évek elkezdett antikommunizmusának egyik legfőbb okozója a Mindszenty elleni hajsza és kirakatper volt.

Hogy ezt Mindszenty bíboros-primásunk már az események idején is látta, annak bizonyosságára álljanak itt saját szavai, melyekkel felfedte saját maga hősi magatartásának legbensőbb rugóját:

Ma nem csak Magyarországról és a magyar katolicizmusról van szó, hanem az egész keresztény világról, a keresztény hitről és kultúráról. Mi, magyarok, a történelem folyamán már máskor is voltunk abban a tragikus helyzetben, hogy — önmagunk időleges érdekeit félretéve — szolgáltuk az egyetemes kereszténység ügyét. Régen, amikor nemzetünk nagy és erős volt, fegyverrel teljesítette feladatát. Ma nem vagyunk függetlenek, katonai erőnk sínes, mégis helyt kell állnunk a kereszténység és az istentelen bolsevizmus harcában, hogy felriasszuk és figyelmeztessük az emberiséget a fenyegető veszélyre. Ez a mi történelmi helytállásunk értelme. És ez mindenképpen fontosabb annál, minthogy átmenetileg, rövid időre szóló, megalázó egyezkedések árán enyhítsünk valamit szenvedéseinken és javítsunk valami keveset a saját sorsunkon. (Vecsey József: Emlékezés Mindszenty bíboros édesanyjára. St.Gallen, 1970. 93-94 o.)

Érdekes a *Chicago Tribune* megállapítása arról, hogyan járult hozzá önkéntes száműzetésének feladásával Mindszenty bíboros azoknak a törekvéseknek előmozdításához, melyek csökkenteni szeretnék a feszültséget a Nyugat és Kelet között. A lap ezt írja:

Mindszenty a maga részéről szintén hozzájárult az ilyen természetű törekvések előmozdításához. Csak azért volt hajlandó arra, hogy elhagyja hazáját, de majd csak a kommunista kormányzatok magatartása mutatja meg, hogy a Nyugatnak ezek a gesztusai viszonozásra találnak-e és hogy ez a politika kifejlesztődő lesz-e vagy sem.

Mi is ezt kérdezzük.

VI. Pál pápa fogadja Mindszenty József bíborost a Vatikánban

A rendszert az egész magyar nép söpörte el – állapította meg 1956 nov. 3-án Mindszenty bíboros

Az 56-os szabadságharc 15. évfordulóján, mikor Mindszenty bíboros is közöttünk van, — gondolom — másfél évtized után a magyar történelemnek azokat a ragyogó napjait úgy idézzük fel leghívebben, ha közreadjuk a bíboros-primás szövegét, melyet 1956 november 3-án este a rádióban mondott el. Tesszük ezt azért is, hogy másfél évtized távlatából még világosabban kitűnjék, milyen pontosan felmérte a nyolcéves fogságból szabadult főpásztor néhány nap alatt az ország súlyos helyzetét.

Leginkább feltűnő a beszédben a forradalmi kormány irányában tanúsított megértés. A beszédből kitűnik, hogy Mindszenty primás a magyar egyház élén a függő kérdéseket az állammal tárgyalások útján akarta rendezni. Egyoldalú egyházi intézkedést csak az egyházi fegyelem helyreállítására, tehát egy kimondottan belső egyházi ügyben, jelentett be; a pápi békemozgalom felszámolását a püspökök saját hatáskörükben hajtották végre s ezt a hírhedt intézményt a bíboros nagyon találóan a «butkott rendszer erőszakának és csalárdságának» nevezte. Ugyanakkor világosan megmondotta, hogy a katolikus egyház nem áll útjában a «demokratikus szociálistizmus» és az «osztály nélküli társadalom» megvalósításának. A földbirtok-reformot, mint 1945-ben, mikor áldását küldte a földhöz jutottaknak, most is kifejezetten jóváhagyta.

Érthető, ha annak idején megdöbbenett bennünket a Reuter-hírhírnökség félelmetes eltévelyedése, mely felelőtlenül azt jelentette, hogy Mindszenty bíboros rádiószövegében visszakövetelte az egyháztól elvett földeket. A félrevezetés úgy történt, hogy a hírhírnökség embere a bíboros által használt «egyházi intézmények» kifejezést egyházi «földbirtok»-nak fordította. Persze a magyar nyelvben az «intézmény» nem jelent földbirtokot. Ha valaki ezt az itt közreadott, hiteles szöveget olvassa, egyszerűen elámul és érthetetlennek találja, hogyan lehetett ebből a szövegből az egyházi birtokok visszakövetelését kiolvasni.

VECSEY JÓZSEF

Igen gyakori mostanában annak a hangszílyozása, hogy a nyilatkozó a múlttal szakítva őszintén beszél. Én ezt így nem mondhatom: nem kell szakítanom a múltammal, Isten irgalmából ugyanaz vagyok, mint aki voltam bebörtönzésem előtt. Ugyanazzal a testi és szellemi épiséggel állok meggyőződésemmel, mint nyolc éve, bár a jogság megvisselt.

Azt sem mondhatom, hogy most már őszintén beszélek, mert én mindig őszintén beszéltem; vagyis kertelés nélkül azt, amit igaznak és helyesnek tartok. Ezt csak folytatom itt, mikor közvetlenül személyesen, tehát nem magnetofon hangfelvétel útján szólok az egész világhoz és a magyar nemzethez.

Rendkívül súlyos helyzetünkről külföldi és belföldi viszonylatban kell szólnunk. Oly távlatból kívánok megállapításokat tenni, ahonnan áttekintés nyílik, de sorsunkhoz viszont oly közel hajolva, hogy mondanivalómnak meglegyen a gyakorlati érvénye mindnyájunk számára.

A külföld felé előszóval ma első ízben köszönhetem meg azt, amit nekünk nyújt. Mindenekelőtt a Szentatyának, XII. Pius pápa Őszentségének fejezem ki személyes hálámat, hogy a magyar katolikus Egyház fejéről oly sokszor megemlékezett. Mellette mély hálámat küldöm azoknak az államfőknek, a katolikus Egyház vezetőinek, a különböző kormányoknak, parlamenteknek, közéleti és magántényezőknél, akik a börtönben töltött idő alatt hazám és sorsom iránt részvétellel és segítő szándékkal viselkedtek. Isten jutalmazza meg őket ezért. Ugyanígy hálát érzek a világsajtó képviselői és a rádiók világhálózata iránt, amelynek elektromos hullámai a humánus egyetlen légi nagyhatalmát alkotják. Örülök, hogy ezt most végre szabadon megmondhatom.

Másrészt arról óhajtok beszélni, hogy az egész kultúrvilág, a külföld, úgyszólván osztatlanul mellénk áll és segít. Számunkra ez ugyanis sokkal nagyobb erő, mint amennyi magunknak van; mi kis nemzet vagyunk. Kis ország a földgömbön. Am valamilyen mégis első vagyunk: egy nemzet sincs, amely ezeréves történelme során nálunk többet szenvedett volna. Első királyunk, Szent István uralkodása után nagy nemzeté fejlődöttünk. A nádorfehérvári győzelem után, amelynek 500-ik évfordulóját üljük, nemzeti létszámunk egyeztet az akkori Angliával. Am folyton szabadságharcokat kellett vívni. Legtöbbször a nyugati országok védelmében. Ez megakasztotta a nemzetet s mindig újra saját erőnkkel kellett felemelkedést keresnünk.

Most van az első eset a történelem folyamán, hogy Magyarország a többi kultúr nép valóban hathatós rokonszenyét érdemli. Mi meg vagyunk illetődve, egy kis nemzet minden tagja szívből örül, hogy szabadságszeretetéért a többi nép felkarolja ügyét. A gondviselést látjuk benne, amely a külföld szolidaritása által valósul meg, úgy ahogy himnuszunk zengi: «Isten áldd meg a magyart, ... Nyújts feléje védő kart, ...»

Himnuszunk így folytatódik: «ha küzd ellenséggel». De mi rendkívül súlyos helyzetünkben is azt reméljük, hogy nincs ellenségünk, azért mi sem vagyunk ellenségei senkinek sem. Minden néppel és országgal barátságban akarunk élni. Egy olyan nemzetnél, mint a magyar, melynek történelmi törzse mélyen gyökeredzik a múltba, különböző korszakok ismerhetők fel abban az értesben, amivel helyet foglal a többi nép között. Fordulatairól, árnyalatairól le lehet olvasni a fejlődés jegeit. Korunknak azonban ebből a

szempontból általános jellemzője, hogy minden népnél egy irány felé halad a fejlődés. A régi nacionalizmusokat mindenütt át kell értékelni. A nemzeti érzés ne legyen többé harcok forrása az országok közt, hanem az igazság fundamentumán a békés együttélés záloga. A nemzeti érzés virágozzék az egész világon a népek közös kincseit képező kultúr-értékek területén. Így az egyik ország haladása a másikat is előre viszi.

Természetszerű okoknál fogva: fizikai életfeltételeik szerint is mindjobban egymásra utaltak a népek. Mi magyarok, az európai népek családi, bensőséges békéjének zászlóvivőiként akarunk élni és cselekedni. Nem mesterségesen hirdetett, de valódi barátsággal miidegyikkel, sőt még további tájakra is emelve szemünket, mi, a kis nemzet barátságban, zavartalan, békés, kölcsönös megbecsülésben kívánunk lenni a nagy Amerikai Egyesült Államokkal és a hatalmas orosz birodalommal egyaránt. Jószomszédi viszonyban Prágával, Bukaresttel, Varsóval és Belgráddal. Ausztriát pedig ebben a tekintetben úgy említtem, hogy mostani vajúdásunk kapcsán tanúsított testvéri magatartását máris minden magyar a szívébe zárta.

Egész helyzetünket azonban az dönti el, hogy a 200 milliós orosz birodalomnak mi a szándéka a határainkon belül lévő katonai erejével. Rádiójelentések adták hírül, hogy ez a fegyveres erő növekszik. Mi semlegesek vagyunk. Mi az orosz birodalomnak nem adunk okot a vérontásra. De nem merül fel az orosz birodalom vezetőiben a gondolat, hogy sokkal jobban fogjuk becsülni az orosz népet, ha nem igaz le bennünket? Csak ellenséges népre szokott rátörni a megtámadott másik ország. Mi most nem támadtuk meg Oroszországot! Őszintén reméljük, hogy az orosz fegyveres erők mielőbbi kivonulása országunkból megtörténik.

Belső helyzetünket azonban az is válságossá teszi, hogy az előbb mondottak miatt a munka, a termelés országosan megállt. Közvetlen éhínségbe kerülünk. Szabadságharcát egy csontig soványított nemzet vívta. Ezért a munkát, a termelést, a helyreállítási feladatok elvégzését mindenütt azonnal fel kell venni. Saját összességünk, nemzetiünk érdekében, a nemzet életének folytatásához szükséges — haladéktalanul.

Amikor ezt megteesszük, nem tévesszük szem elől a következőket: tudja meg mindenki az országban, hogy a lefolyt harc nem forradalom volt, hanem szabadságharc. 1945-től egy veszített, számunkra céltalan háború után, erőszakkal épült ki az itteni rendszer, amelynek örökösei most a meztagsadás, megvetés, undor és elítélés izzó bélyegeit ütik annak minden porcikájára. A rendszert az egész magyar nép söpörte el. Az örökösök ne kívánjanak erről még egy bizonytságot. A világon páratlan szabadságharc volt ez, a fiatal nemzedékkel népünk élén.

A szabadságharc azért folyt, mert a nemzet szabadon akart dönteni arról, hogy miképpen éljen. Szabadon akart határozni sorsa, álla-

mának igazgatása, munkájának értékesítése felől. Ennek a ténynek valóságát maga a nép semmilyen mellékcélra, illetéktelen előny érdekében nem engedi elcsavarni, kiaknázni. Új, visszaélésmentes választás szükséges, amelynél minden párt indulhat. A választás történéjéket nemzetközi ellenőrzés mellett. Én pártokon kívül és állásom szerint felül vagyok és maradok. Figyelmeztetek ebből a tiszteletből minden magyart, hogy a gyönyörű egység októberi napjai után ne adjanak helyt pártviszályoknak és széthúzásoknak. Mert az országnak sok mindenre van most szüksége, de minél kevesebb pártra és pártvezérre. Maga a politizálás is ma másodrendű ügy; a nemzet léte és a mindennapi kenyér a mi gondunk.

A bukott rendszer örökösének eddigi viszszatekintő leleplezései feltárták, hogy a törvényes felelősségre vonásoknak minden vonalon éspedig független és pártatlan bíróság útján kell bekövetkezniük. Magánbosszúkat el kell kerülni, ki kell küszöbölni. A bukott rendszer részesei és örökösei külön felelősséget viselnek saját tevékenységükért, mulasztásért, késedelemért, vagy helytelen intézkedésért. Leleplező vallomásokhoz nem fűzhetünk egyetlen megállapítást sem, mert az országos munkafelvétele és a termelés folytatását hátráltatná. Ha a kibontakozás az elhangzott ígéretek szerint tisztességesen halad előre, ez nem is lehet feladatunk.

Hangsúlyoznom kell azonban a tennivalók tárgyi foglalatait: jogállamban élünk, osztály nélküli társadalom, demokratikus vívmányokat fejlesztő, szociális érdekektől helyesen és igazságosan korlátozott magántulajdon alapján álló, kizárólag kultúrnacionalista elemű nemzet és ország akarunk lenni. Ez akar lenni az egész magyar nemzet. Mint a katolikus egyház feje viszont kijelentem, hogy — amint azt a püspök kar 1945-ben közös körlevelében kijelentette — nem helyezkedünk szembe a történelmi haladás igazolt irányával, sőt az egészséges fejlődést mindenben előmozdítjuk. Azt a magyar nép természetesnek találja, hogy nagymúltú és nagyértékű intézményeinkről gondoskodni kell. Ugyanebben a minőségemben továbbá röviden megemlítem, az ország 6 és félmillió katolikus híveinek tájékoztatására, hogy a bukott rendszer erőszakának és csalárdságának minden nyomát egyházi vonalon felszámoljuk. Ez nálunk ősi hit- és erkölcs-tanunkból az Egyházzal egyidős jogszabályokból önként adódik.

A nemzethez intézett mostani szöveg más részletekre tudatosan nem terjed ki, mert amit mondtam, világos és elég.

De végezetül egy kérdés felvetése mégsem hagyható el: Mit gondolnak a bukott rendszer örökösei? Ha az általuk megbélyegzett elődeik vallás-erkölcsei alapján álltak volna, elkövetették volna-e mindazt, aminek következményei elől menekülni kényszerülnek? A keresztény hitoktatás szabadságának azonnali rendezését, a katolikus Egyház intézményeinek és társulatainak, köztük sajtójának visszaadását joggal elvárjuk.

Ettől a pillanattól kezdve figyeljük, hogy ígéretek és cselekedetek jödik-e egymást, és ami ma keresztülvihető, azt senki se halassa holnapra. Mi, akik figyelünk és előmozdítani kívánjuk az egész nép javát, bízunk a Gondviselésben — s nem hiába.

Szent István ünnepség Kölnben

Végre felvirradt ez a verőfényes szeptember 19-i vasárnap. A jó Isten meghallgatta a magyarok fohását — ragyogóan szép, nap-sütéses idő volt. A Dóm és a Pályaudvar környéke egy kissé elevenebb, mozgalmassabb képet mutatott mint más vasárnapokon. Már délelőtt 10 órától kezdve piros, fehér, zöld karszalagos rendezők irányították a kocsikát és autóbuszokat a Dóm mögötti, külön erre a célra lefoglalt parkhelysége. Hollandiából, Belgiumból, Luxemburgból és Franciaországból, valamint Németország közeli és távolabbi városaiból zárandokoltak ide a magyarok, hogy közösen emlékezzenek meg Szent Istvánról és közösen imádkozzanak hazájukért. A Dóm körül mindenhol magyar szavakat lehetett hallani. Az emberek csoportokban állodgáltak, toporogtak, beszélgettek. Nehéz lenne kimondani az arcok, a szemek kifejezését. Szinte minden ember tekintetében a várakozás izgalma csillogott. A levegőben is ez feszült, ez szípkarkázott.

A csoportok elindultak a Dómba. Ajkukon felcsendült: Nagyasszonyunk, hazánk reménye... könnyes, fájdalommal telt dallama. Valamivel fél 12 óra után felharsant az orgona. Az oltár mellett elfoglalták helyüket a magyar zászlók, szinte idevarázsolva az egész magyar nép lelkét erre a szentmisére. Bevonultak a ministránsok, a magyar lelkészek, végül a püspök úr. A szentmisét Dr. Hubert Luthe püspök úr celebrálta öt magyar lelkésszel.

«Ah, hol vagy magyarok»... énekelte sok, sok ember. «Hol vagy István király? Téged magyar kíván»... zúgott, sirt a panasz a sok-évszázados falak között és ennek hangulata megmaradt egészen a mise végéig.

Megrendítő volt Közi-Horváth József beszéde. Lenyűgöző erővel szólt Szent Istvánról, átrepítve öt ezer éven és ide állította elénk. Közi-Horváth atya elmondta annak a magyar gyermeknek a történetét, aki évszázadokkal ezelőtt egy hazai zárandokcsoportból véletlenül Kölnben rekedt és akinek utódai több generáción keresztül magyarul imádkozták a Miatyánkot. Bennünket is arra buzdított, hogy mi is és gyermekeink is imádkozzuk a Miatyánkot magyarul, mert nem vesztet el az a nemzet, amelyik anyanyelvén imádkozik.

A szentmise végén Szent István királyunk valódi ereklyéjét tartva lendült Dr. Luthe püspök úr keze áldásra. Ft. Szigeti Istvánnak sikerült az aacheni Dóm kincstárának ezt a féltve őrzött «büszkeségét» erre a különös alkalomra ide Kölnbe hozzák eljuttatni. Ezután elénekeltük a Himnuszt.

A szentmise után 500 személy részére finom ebéddel várt bennünket az Egyetem menzája, ahol elbeszélgettünk, ismerkedtünk más országokban élő honfitársainkkal. Fél 4 óra körül átmentünk az Egyetem aulájába, ahol Melzer Aladár főrendező, a Nordrhein-Westfalia szövetségi tartományban élő magyar szervezetek és csoportok elnöke magyar és német nyelven üdvözölte a megjelenteket és konferálta a műsorszámokat. A műsor kezdetén Kovách Aladár — aki Ausztriából érkezett hozzánk — ünnepi beszédét halgattuk meg. A szónok összefoglalóan buzdított bennünket. Amint Szent István koronájának ab-

roncsa — mondotta — a Kárpát-medencében nemcsak a héttörzsű magyar népet, hanem a különböző nemzetiségeket is összefogta, úgy fogjon bennünket is, a szétszórtságban élő késői nemzedéket az ő szelleme össze. Az egység fontos tényezője gyermekeink magyar nyelvre tanítása.

A megrázó beszéd elhangzása után művészeink mindent elkövettek, hogy jókedvre, vidámságra hangolják a meghatódott közönséget. Hallgattunk népdalokat Gábry Edit és Schmidt Károly előadásában, hallgathattuk Koppány Miklós ragyogó szavatait, gyönyörködhettünk Sikorszky Antonia szép, érzelmedús hegedűjátékában. Végül az előadás sikerét betetőzték a kölni «Hungaria» népitánc-csoport mutatós, szívet-vidámító táncai.

Dr. Luthe püspök úr megtisztelte jelenlétével a műsort. Kedvesen üdvözölte az összegyűlteket és meghatóan kedves szavak kíséretében egy szép, Pázmány Pétert ábrázoló festményt ajándékozott a kölni Magyar Háznak. Annak az eredeti mellképnek a kópiáját, amelyet a kölni szemináriumban őriznek. A jólsikerült másolat Gróf Károlyi Viktorné szül. Gróf. Széchenyi Ilona művésznő műve.

A nívós műsor után ismét közös vacsora várta az ünneplőket a Magyar Házban. Itt a melegsívű házigazda, dr. Hieró István üdvözölte a sok-sok magyart szinte egyenként és sugárzó arccal köszönte meg a rendezőknek és szereplőknek nagyszerű közreműködésüket.

POLÓNYI JUDIT

MILLIÓK AZ ÉHHALÁL KÜSZÖBÉN

1947-ben az addig Anglia által gyarmatosított India, amely közel fele akkora, mint egész Európa, elnyerte állami önállóságát. Lakói túlnyomórészt indusok, hinduk. Azonban északnyugati és ettől több, mint ezer kilométernyire északkeleti részében nagyrészt mozlímok (mohamedánok) laknak. Ezek Pakisztán néven Indiától független külön államot alkotnak. Keletpakisztánban, más szóval Bengáliában azonban több millió indus is él. Ezeket a mozlímok kegyetlenül üldözik, úgy, hogy több millió a szomszédos Indiába menekült. Ezek az amúgy is szegény Indiában legnagyobb nyomorban tengetik életüket. Az éhínség mellett fertőző betegségek is dühöngenek köztük. Ehhez még nagyméretű árvíz is járul. Legalább kétszázézer csecsemő közvetlen az éhhalál előtt van. Milliányi gyermek pedig a lassú éhenhalásnak van kitéve. Csak legsürgősebben küldött tápszerek és gyógyszereszek tudnak itt segíteni.

Pénzbeli adományainkat küldjük a Caritas-Zentralenak Luzernbe «Bengalische Kinder» jelzéssel zöldszínű postai pénztalványozó csekkel; Luzern, Postcheckrechnung 60-1571.

Eddig befolyt magyar istentiszteleteknél: Fribourgban 30.—, Schwyzben 10.—, Chaux-de-Fondsban 26.— frank. Ezen kívül névtelen adomány 2,250.— frank, tehát összesen 2,316.— frank.

P. M.

A vallásos nevelés válsága

1. Mi a nevelés? (2)

Eddigi fejtegetéseink arra irányultak, hogy megmutassuk, miként változott a legutóbbi évek során a három nevelési tényező (nevelő — nevelendő — nevelési cél) közül a legelső, vagyis a «nevelő» fogalma.

«Nevelő» azonban nem képzelhető el a «nevelendő» személy nélkül: «nevelő» és «nevelendő» («növendék») egymást feltételező, ún. «korrelatív» fogalmak. Fordítsuk tehát figyelmünket a

nevelendő
felé.

Fentebb már megkíséreltük meghatározni a nevelés fogalmát. Ha a nevelést a növendék szempontjából határozzuk meg, azt is mondhatjuk: minden nevelés arra irányul, hogy a nevelendő személy jótulajdonságait erősítse, rossz tulajdonságait pedig gyengítse. Csak így érthetjük el azt, amit a már idézett német pedagógiai lexikon mond: «az embernek született lényti igazi emberségének megtalálásához segíteni».

Hányszor halljuk, hogy szülők arról panaszkodnak, egyik vagy másik gyermekük nem olyan mint a többi, hogy «kiűt» a családból. Ez a kisebb-nagyobb mértékben minden gyermeknél megtalálható különbség — fontos nevelési elvet ad kezünkbe: nem lehet minden gyermeket egy kalap alá venni, még egy családon belül sem! Sokkal fokozottabban vonatkozik ez azokra, akik különféle családból származó gyermekekkel kénytelenek foglalkozni. Ezért minden szülő jól tenné, ha *kezdetül fogva — és önámítás nélkül figyelemmel kísérve* gyermekeinek képességeit, jellemét, testi és lelki alkátát. Minden tanár, minden tanító és nevelő köteteket tudna írni arról, hogy a szülők sokszor mennyire elfogultak gyermekeikkel szemben, mennyire nem ismerik őket, s hogy ezzel mennyire ártanak gyermekeik testi-lelki fejlődésének. Csak egy (elcsépelet) példa: Lehetetlen olyan gyermektől, akinek nincs zenei hallása ugyanazt a teljesítményt kívánni, mint pl. jó zenei hallással rendelkező nővérétől vagy öccsétől. — S ez nemcsak a zenei képességekre vonatkozik, hanem a *jellembeli képességekre* is! Az egyik gyermeket könnyebb jó szóval nevelni, a másikat azonban csak szigorral lehet kezelni, s végzetes hiba volna, m i n d e k t t ő számára ugyanazt a mércét felállítani!

S ha már a nevelendónél tartunk, hadd említsék meg még egy tény. amelyről később ugyan még beszélünk kell, de talán nem árt, ha már most szót ejtünk róla:

A mai orvostudomány sokszorosan megfigyelte, hogy a mai ifjúság jóval hamarabb éri el a nemi érettséget, mint a 10-15 évvel ezelőtti nemzedék. Orvosi szaknyelven «akceleráció» (= gyorsulás)-nak nevezik ezt a tény, amely nemcsak a «jólét»-ben felnövekvő «nyugati» ifjúság jellemzője, hanem — többek között — a Szovjetunióban is megfigyelhető. Az orvosok megállapítása szerint ez a gyorsulás jelenleg 2-3 évet tesz ki, de lehetséges, hogy ez a felgyorsulás még nagyobb lesz. Nyilvánvaló tehát, hogy ez a tény szülők és nevelők számára egyformán fontos: a nemi

élettel kapcsolatos problémák sokkal előbb jelentkezhetnek gyermekeinknél, mint ahogyan azt — saját tapasztalataink alapján — elvárnók. A felgyorsulás igazi okát még nem sikerült kikutatni, de ebben az összefüggésben nem is fontos. Tudnunk kell azonban erről a tényről, ha gyermekeinket nemcsak megérteni, hanem megfelelően irányítani akarjuk. A nehézséget csak növeli, hogy — ugyancsak az orvosok megfigyelése szerint — ezt a «biológiai akceleráció»-t nem követi ugyanilyen ütemben a «szellemi érettség», s éppen ezért a szülők és nevelők kettős óvatossággal kell kezeljék a kezükre bízott fiatalokat.

Mégegyszer: bármiképpen is határozzuk meg a nevelés fogalmát,

a nevelés céljának

megjelölése mindenképpen hozzátartozik. Még az ún. «tekintély nélküli nevelés» sem lehet el cél nélkül. Igazolással álljon itt ennek a nevelési módszernek prófétája, A. S. Neill, egyik mondata: «Célunk, röviden összefoglalva: a kiegyensúlyozott felnőtt.» (A. S. Neill, Das Prinzip Summerhill; Fragen und Antworten, Hamburg 1971, Rowohlt-Taschenbuch 6690, 16. o.).

Itt valaki közbevetethetné: «Ez helyes. Csak az a kérdés, ki az a 'kiegyensúlyozott felnőtt'?!» S ez igaz. Csak hogy számunkra most nem az a fontos, milyen tartalommal tölti ki A. S. Neill a «kiegyensúlyozott felnőtt» sokértelmű fogalmát, csupán az, hogy ő sem lehet meg *cél* nélkül, s ami még ennél is fontosabb, ő is — mint minden nevelés — egy bizonyos *eszménykép*et, egy körülhatárolt *emberképet* tart szembe előtt, amely felé növendékeit irányítani akarja. Ez az eszmény, ez az emberkép «minta», amelyhez hasonlóvá akarja növendékeit idomítani. — Minden nevelés eredménye vagy eredménytelensége attól függ, mennyire sikerült megközelítenünk növendékünkkel ezt a célt. Minél magasabb, nemesebb ez az eszménykép, annál nemesebb, magasabb lesz az az embertípus is, amelyet az eszménykép felé irányítunk. De azt hiszem, mondanom sem kell, hogy ha valami, úgy éppen ez az «emberkép», ez az «embereszmény» változott a nevelési tényezők közül a legjobban. A kérdés valóban az: milyen tartalommal töltöm ki azt, amit A. S. Neill «kiegyensúlyozott felnőtt»-nek, a német pedagógiai lexikon «igazi emberség»-nek, s végül az Új Magyar Lexikon «a társadalom hasznos, építő tagja»-nak mond. Sőt, továbbmegyek, s azt mondom: a nevelésnek már bevezetőben említett válsága tulajdonképpen nem más, mint az emberkép válsága. S ez a válság csak akkor oldható meg, ha sikerült a felnövekvő nemzedék számára újra elfogadható emberképet alkotnunk.

Sovány vigasz a nevelési problémákkal küszködő szülőknek és nevelőknek, de mégis olyan tény, amelynek megértése már megkönnyíti munkánkat. — De erről később!

Forduljunk vissza a célhoz.

A cél magában véve nem elég: a legszebb, legnemesebb célkitűzés sem vezet sikerre, ha a nevelőnek nem sikerül növendékeit a cél irányában befolyásolnia.

S ezzel eljutottunk bevezető megfontolásaink utolsó szakaszához, a

nevelés módszerének
kérdéséhez.

Minden nevelés végeredményben tapasztalatátadásnak fogható fel. Ennek a tapasztalatátadásnak fontosságát éppen egy új tudományág, az «összehasonlító magatartás-tan» («etologia», «Verhaltensforschung») kutatásai igazolták. Nemcsak az emberi, hanem bizonyos értelemben vett «állati» kultúra is csak tapasztalatátadás segítségével érhető el. — De, s ez talán a legtöbb szülő legkeserűbb élménye, melyik gyermek fogadja el minden további nélkül a felnőttek tapasztalatait?! Ha háborús élményeinkről mesélünk, fanyar és hitetlenkedő mosoly a válaszuk; ha a «kommunizmus áldásai»-ról beszélünk nekik, cinikusan a vállukat rángatják. Hát lehet a mai fiataloknak beszélni?! Van értelme annak, hogy egyáltalán igyekezzünk tapasztalatainkat átadni?!

Sok szülő és nevelő itt is hamis úton jár. Azt hiszi, hogy a tapasztalatokat éppen úgy át lehet adni, mint a matematikai vagy a fizikai tudást. De a tapasztalat lényege éppen az, hogy *személyes, egyszeri élményt jelent, s ez a személyes, egyszeri élmény csak annak tulajdona, aki megéli.* Ha mégoly figyelemmel hallgatjuk is egy rákbeteg elbeszélését, hogy mit jelent igazában gyógyíthatatlan betegnek lenni, mégis csak az tudja, aki ezt a betegséget magában hordozza. Ha gyermekeinknek hosszú beszédet tartunk arról, milyen rossz az, ha megégetjük ujjunkat, még mindig kevesebb élményt jelent annál, ha önmaga égette meg magát. Számtalan szülő azt hiszi, akkor neveli gyermekét jól, ha üvegházi növényként távoltartja tőle minden keserű élményt, minden keserű csalódást. Ha abban a dicséretreméltó igyekezetében, hogy «gyermekeinknek jobban menjen, mint nekünk ment» egyszerűen elfojtja az embernek azt az alapvető igényét, hogy saját maga is tapasztalatokat szerezzen. S talán éppen ez az oka annak, hogy az így nevelt gyermekek később, amikor kiszabadulnak szüleik «ölelő» karjai közül, mindent megpróbálnak, amit szüleik gondos féltéssel távoltartottak tőlük.

Ha helyesen fogtam fel az ún. «tekintély nélküli nevelés» lényegét, akkor az éppen abban áll, hogy engedni, hadd szerezzen minden növendék «saját» tapasztalatot. Ez nem azt jelenti, hogy hagyjuk őket tenni, amit csak kívánnak, hogy engedjük lecsúszni őket a szakadék széléről. Csak azt, hogy valóban *megmutatjuk* nekik a szakadékot, s nemcsak *beszélünk* róla! Az ilyen nevelés, persze, nagyon sok türelmet, szeretetet, megértést, önzetlenséget követel. És főleg — jó idegeket. A «tekintélyen alapuló nevelés» a rövidebb utat választotta: az utókornak — a tekintély alapján — egyszerűen *el kellett fogadnia* az idősebbek tapasztalatait.

Helytelen volna már most ítéletet alkotni arról, melyik út a jobb és helyesebb. Ezt eldönteni csak akkor lehet, ha valóban meglesz hozzá a tapasztalatunk...!

(Folytatjuk)

RITTLER MARTON

Mindszenty prímás és édesanyja

Amivé lettem, anyám érdemeinek, imáinak köszönhetem

Mindszenty József bíboros, magyar prímás élete csodálatos egységbe forrott össze egy eszes és finom falusi asszonynak, édesanyjának életével. Az *Emlékezés* című könyv erről a következőket írja: «A fiú nemcsak arevnásait, hanem jellemének alapvonásait is édesanyjától örökölte. Aldozatával és imádságával meg színte ő készítette elő fia későbbi történelmi küldetését. Maga a bíboros írja: Nekem is adott az Isten jó anyát, aki nehéz munkával gondoskodott rólam, nevelt imádságos lélekkel, imádkozott és könnyezett értem sokat... Amivé lettem, anyám érdemeinek, imáinak köszönhetem.»

A bíboros édesanyja, *Kovács Borbála*, 85 éves korában már több mint tíz éve befejezte áldásos életét. A szülőföldben, a vasmezei Mindszentben nyugszik a falu temetőjében. A fiú egyik nagy fájdalma nyilván az volt, hogy annak idején nem állhatott ott halálkó édesanyja ágyánál és nem zárhatta le azt a két áldott szemet, melyet oly sokszor árasztottak el könnyek éppen az ő tragikus sorsa és nagy megpróbáltatásai miatt. Most, mikor egy hónappal ezelőtt önkéntes számkivetésbe indult, szeretett volna megállni a drága hamvakat takaró sírhant előtt, de a regíme, mely az «elfelejtett» bíborost úgy lopta ki az országból, még ettől a temetőlátogatástól is rettegett.

Most, mikor a fiúra az egész világ feltekint, tisztelettel és hállával gondolunk erre a nagy magyar édesanyjára. Bemutatjuk a szülői házban az alábbi rövid szöveg tükrében, melyet első mindszeinti látogatásakor jegyzett fel róla Andrea nővér, aki ügyeinek intézésében és fárasztó utazásaiban segítője és kísérője volt. Ime a naplórészlet, mely az *Emlékezés* 232-233. oldalán jelent meg:

Szombathely, 1950 febr. 3.

Most értem haza Mindszentről és örülök, hogy van kevés időm, mivel meg akarom örökíteni a prímás úr édesanyjánál tett látogatásomat.

Tegnap délután indultam Szombathelyről vonattal. Rumban átszálltam a Zalabér felé induló autóbusszra. Mivel már sörétedni kezdett, amikor Mindszenthez közeledtünk, kis aggodalom fogott el, vajon befogad-e ilyen későn a bíboros úr édesanyja. Még sohasem találkoztam vele, pedig sokszor megfordul pesti zárdánkban s rendtársnőim segítik ott a fővárosban. Itt Szombathelyen is sokszor megfordul, amint tegnapelőtt Géfin rektor és Vecsey prefektus is említették, amikor megkértem őket, magyarázzák meg, miként tudok Mindszentre jutni s hogyan találom rá ott a prímás úr édesanyja házára.

Magamban számolgotam az állomásokat s amint közeledünk Mindszenthez, már csak az érdekel, milyen lehet a prímás úr édesanyja. Az autóbussz a Jalu közepén állt meg, nem messze a templomtól. Nyugalmat erőltettem magamra és elindultam a kapott eligazítás szerint az autóbussz irányában. Balról állt a templom és tudtam, hogy a templom után hányadik házba kell befordulnom, Figyeltem

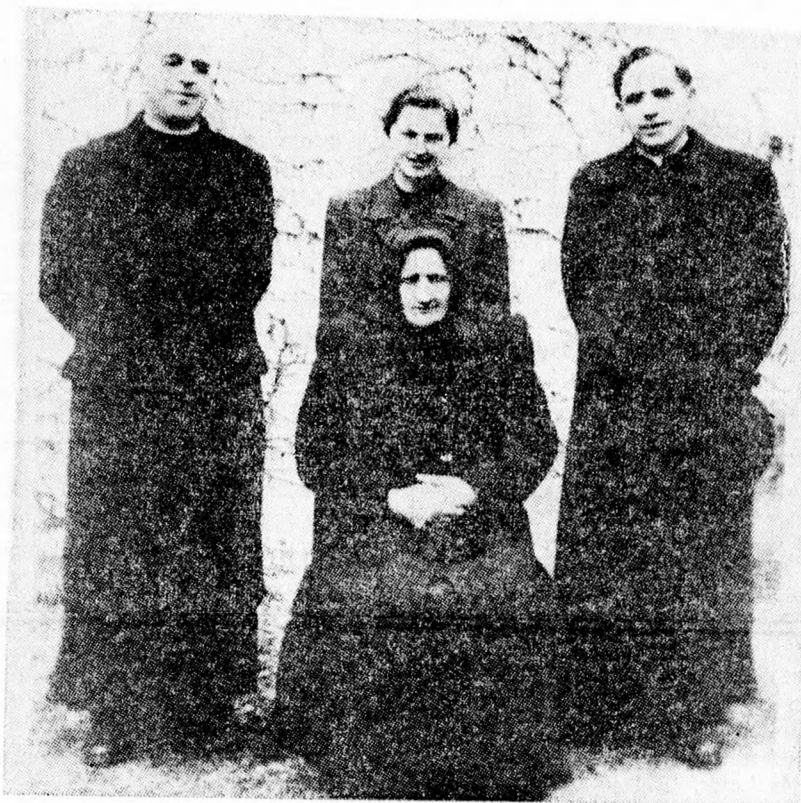
a házakat s amikor ráismertem a leírás alapján a keresett házra, kinyitottam az utcaajtót és bekopogtam egy kivilágított ablakon.

Középtermű, kissé sovány, nagyon tisztán és rendesen öltözött falusi asszony nyitotta ki az ajtót előttem. Nagy nyugodtság áradt belőle, ami az én zavaromat is azonnal megszüntette. Bemutakozás után azzal kezdtem, hogy Erzsébet nővér küldött Budapestről. A név hallatára — úgy láttam — még az a

keztetek, hogy ő irányítja még most is a házat. Nagy hitét és Istenbe vetett bizalmát végig csodáltam s arra gondoltam, hogy a prímás úr nagy érdemeinek kitűnő melegágya volt ez a csendes falusi otthon, melynek melegét Borbála Néni sugározta rá.

A szeretet az anyák boldogsága

Börtöneiben édesanyja vigyázó szeme örködött fölötte és aggódó szeretete harcolt érette.

Mindszenty bíboros édesanyja az idézett szöveg írójával, Andrea nővérral és Gacs János meg Vecsey József teológiai tanárokkal (1950)

kevés bizalmatlanság is eltűnt az arcáról, amivel az első pillanatban rántekintett. Barátságos és közvetlen lett. Bevezetett a meleg szobába, maga mellé ültetett s úgy hallgatta meg, hogy miért jöttem.

Közben egészen beesteledett. Ott marasztalt, meghívott vacsorára és éjjeli szállásra azt a szobát adta nekem, amelyben a bíboros úr szokott megszállni, amikor haza látogatott és otthon tartózkodott szüleinél. A ház többi lakójának is bemutatott és mindnyájan örültek, mikor hallották, hogy Erzsébet nővér ismerőse vagyok. Mindnyájan ismerték a nevét s arról is tudtak, milyen erőlyel beszélt rá annak idején Péter Gábort, hogy adjon látogatási engedélyt Borbála Néninek.

Egész este velem beszélgetett. Megtudtam, milyen nehezen engedélyezik látogatásait fiánál. Még karácsonykor se küldhettek neki csomagot. Nagy anyai fájdalom gyötri, de külsőleg ezt nem lehet rajta észrevenni. Idegesség és nyugtalanság nélkül beszél fiáról és látszik, hogy a jó Isten akaratában megnyugszik, akinek kezéből elfogadja e súlyos megpróbáltatást. Nem adja át magát a saját bánatának, hanem másokra is kiterjed a gondja. Amint a családról mondott, abból arra követ-

Ennek az édesanyjai páratlan hűségnek állítottak örök emléket a bíboros sorai: «Felejtésid, ha kiszolgáltál; alantásaid, ha hatalmad nem érzik többé; barátaid, ha bajba jutottál; elfelejtenek... A börtönajtóban csak édesanyád vár... A szeretet az anyák boldogsága.»

A harmadik letartóztatásnál jelen van a bíboros 74 éves édesanyja is, aki a szeretet ünnepére érkezett a prímási székvárosba. A világot megrendítő és tehetetlen ámulatba ejtő, botrányos letartóztatás után azonnal Budapestre utazott, hogy 74 éves korában újra felvegye a harcot fogoly fiáért. Mindenekelőtt védőügyvédet fogadott és engedélyt kért, hogy találkozhassék fiával. De a kirakatper rendezői maguk jelölnek ki védőügyvédet és semmi áron sem járulnak hozzá, hogy bejuthasson a vizsgálati fogság színhelyére.

Az ítélet kihirdetése után újra a fővárosba siet és addig kilincsel, míg 1949 február 25-án a Gyűjtőfogházban megtalálja fiát. Egy ÁVIH-s jelenlétében negyed óráig beszélgethetett a bíborossal, akinek egész idő alatt állva kellett maradnia. A hercegprímás így is boldog volt és miközben átölelte édesanyját, megindultan kérdezte: «Édesanyám, hát még itt is rámtalált; hát még itt is felkeresett?!»

Események és közlemények

BÉCS

Mindszenty József bíboros, esztergomi érsek, Magyarország prímása 1971 október 23-án (a szabadságharc 15. évfordulóján) Rómából Bécsbe érkezett egy menetrendszerű repülő-járatral.

Allandó lakóhelyüül az osztrák fővárosban épült magyar papnevelőintézetet, a Pázmáneumot választotta.

A Deutsch-Altenburg-i

zarándoklat

Mária mennybemenetelének ünnepén reggel, Wenzel Frigyes, a BME elnökének szervezésében 40 személyes autóbussz indult Bécsből Deutsch-Altenburgba. Ott hódolnak évről évre a bécsi magyarok a Szent István alapította, remekbe készült román-gót plébánia-templomban Nagyasszonyunk, a Boldogságos Szűz előtt.

A kegyhelyen több magyar hívő csatlakozott a bécsi zarándokok csoportjához, akiket Dr. Schrammel József esperes, a templom plébánosa fogadott. A zarándokok Szent István ereklyéjét ünnepélyes menetben kísérték a helybeli hívőktől már zsúfolásig megtöltött templomba. A menetben résztvevő Ft. Pressl József görög-keleti lelkész, valamint több református és evangélikus magyar. Ezáltal a zarándoklat ökumenikus karaktert is kapott.

Az ünnepi szentmisét Mons. Dr. Gianone Egon, a Pázmáneum új rektora celebrálta. A helybeliekkel ismertette homíliájában a Szent István év jelentőségét, rámutatott arra, hogy Szent István vezette be a magyarságot az európai keresztény népek közösségébe, a magyar zarándokokat pedig anyanyelvükön buzdította imádságra és helytállásra.

A szentmise után Dr. Papp Andor a templom közelében fekvő temető szimbólikus magyar sírjánál emlékezett meg minden idők magyar halottairól és helyezte el koszorút emlékükre.

TRAIKIRCHEN

A traiskircheni menekülttáborban a magyarok létszáma meghaladta az 500 főt. Az új

menekültek rendszeresen résztvesznek az istentiszteleteken. Számos pár itt rendezte egyházi házasságát és a gyermekek szorgalmasan résztvesznek a hitoktatáson. Ennek eredménye, hogy 1971 okt. 3-án a traiskircheni plébánia templomban 14 magyar elsődöző volt.

MEGHIVÓ

a már hagyományossá vált «táncestével» egybekötött Erzsébet-vásárra, melyet

1971 nov. 21-én d. u. 3 órai kezdettel a «Guthirt» egyházközség kultúrtemében, Guthirtstrasse 7. tartunk meg.

Belézés díjtalan.

Tombola, büffé,

Vacsora 18 órától: Székelykőposzta Fr. 5.80.

Vacsorára jelentkezni lehet nov. 15-ig a következő telefonszámokon:

Kovács I. 33 44 65 (19-21 óráig)

Gombás V. 83 49 04 u. a.

18-23 óráig T Á N C

Szeretettel várjuk Önt, kedves családjával.

Kérjük barátait, ismerőseit is hívja meg.

Szíves megjelenését előre is köszönjük

Zürichi Magyar Nőegylet

Az élet könyvéből

Tóth Csaba Viktor, T. Gedeon és Csaba Zsuzsanna fia, 1971 szept. 29., München

ELSŐÁLDÓZÓK

Ausztriában:

Varga József, 1971 jún. 6-án, Bécsben

PAPSZENTELES

Kiss Lajos S. J., szül. Börönd, Zala megye, 1971 júl. 25-én, Eisenstadtban, Délamerikában misszionárius

HAZASSÁGOT KÖTÖTTEK

Ausztriában:

Fáy Jenő Sándor és Csegezi Zsuzsanna, 1971 jún. 24-én, Bécsben

Loeska Ferenc és Bessenyei Piroska, 1971 jún. 26-án, Traiskirchenben

Derzsi Zoltán Miklós és Juhász Julianna, 1971 júl. 4-én, Traiskirchenben

Roesa János és Farkas Andrea, 1971 júl. 8-án, Bécsben

Szabó Antal és László Mária Magdolna, 1971 aug. 1-én, Traiskirchenben

Bokros Csaba Szabolcs és Kiss Jolán Katalin, 1971 aug. 1-én, Traiskirchenben

Krassay Pál és Mariette von Mensdorf-Pouilly grófnő, 1971 szept. 26-án, Traiskirchenben

Berencsi Tibor és Gaal Josefina Cecília, 1971 szept. 25-én, Bécsben

Szabó László és Szokk Julianna, 1971 szept. 25-én, Bécsben

Belgiumban:

Horváth Gedeon és Françoise Vincet, 1971 okt. 2-án, Brüsszelben

Ivess Ferry és Kotzmann Erzsébet, 1971 szept. 18-án, Brüsszelben

Székely Borbára József és Konieczni Nicole, Eisenben

John Hermans és Nagy Margit, Eisenben

Németországban:

Szalay Béla és Miklódy Gabi, 1971 okt. 2-án, Giessenben

AZ ÖRÖK HAZABA TAVOZTAK

Ausztriában:

László János, 73 éves, 1971 ápr. 25-én, Bécs

Valentin Pál, 72 éves, 1971 jún. 4-én, Bécsben

Szabó Charlotte szül. Kresadlo, 81 éves, 1971 jún. 17-én, Bécsben

Smuk Ferenc, 68 éves, 1971 júl. 25-én, Bécs

P. Dr. Németh Béla SJ, 65 éves,

1971 aug. 28-án, Klagenfurtban

Wein Aliz, 83 éves, 1971 szept. 19-én, Bécs

Belgiumban:

Rudnay Egyed, 88 éves, 1971 szept. 21-én, Brüsszelben

Juhász Julianna, 54 éves, Beyne-Heusay-ban

Illés Ferenc, 69 éves, Liègeben

Németországban:

Csontos József, 72 éves, 1971 szept. 26-án, Pforzheimben

Ullmanné Hausner Margit, 82 éves, 1971 okt. 2-án, Baden-Badenben

Görgy Franciska, 90 éves, 1971 aug. 5-én, Münchenben

Kalász István, 58 éves, 1971 aug. 5-én, Münchenben

Dr. Radnay Alajos, 76 éves, 1971 szept. 21., Münchenben

Dr. Kass Béla, 74 éves, 1971 szept. 23-án, Münchenben

Martinovics Kornélné szül. Demkó-Belánszky Germaine, 68 éves, 1971 okt. 6-án, Münchenben

Toki Horváth Gyula Lajos, 51 éves, 1971 okt. 13-án, Münchenben

Dancs Lajos, 22 éves, 1971 okt. 15-én, Freiburgban (autóbaleset)

A KERESZTSÉG SZENTSÉGÉBEN RÉSZESÜLTEK

Ausztriában:

Nagy Rudolf Zsigmond Imre, 1971 júl. 4-én, Bécsben

Meister Karolina Katalin, 1971 júl. 4-én, Traiskirchenben

Rémai Tamás Lajos, 1971 júl. 18-án, Kaiserberdorfban

Székely György, 1971 júl. 18-án, Kaiserebersdorfban

Loeska Tünde Szilvia, 1971 júl. 25-én, Traiskirchenben

Torma Arnold, 1971 aug. 1-én, Traiskirchenben

Takács Tímea Rita, 1971 aug. 1-én, Traiskirchenben

Bede (Bödö) Ottó, 1971 aug. 21-én, Bécsben

Kovács József, 1971 okt. 2-án, Traiskirchenben

Kovács Éva, 1971 okt. 2-án, Traiskirchenben

Tesber Angelika Margit, 1971 okt. 3-án, Traiskirchenben

Belgiumban:

Ikládi Adolf István, I. Károly és Barta Katalin fia, Seraingban

Lakatos Péter Lajos, L. György és Neuherz Erzsébet fia, Liègeben

Szammer Annick, Sz. László és Houbrix Rina leánya, Ougrée-ban

Világoskő Mária, V. József és Hanta Magdolna leánya, Zwartbergen

Csala Jean-Pierre, Csala János és Kiss Klára fia, Liègeben

Németországban:

Mikulás Márk, Mikulás János és Katalin fia, Wiesbadenben

Szalay Gábor, Dr. Szalay György és Assmann Klára fia, 1971 szept. 11-én, Giessenben

Adorján János, A. János és Bédics Mária fia, 1971 aug. 4-én, Münchenben

Egy nagy történelmi évforduló margójára (Lepanto: 1571. okt. 7.)

A közelmúltban volt 400 éve annak, hogy Don Juan d' Austria, V. Károly császár 24 éves fia vezérlete alatt a «Szent Ligá»-ban egyesült pápai, spanyol és velencei flotta Lepanto-nál 1571 október 7-én világra szóló győzelmet aratott a török tengeri haderő fölött. A győzelem nagyságát legjobban szemlélteti a török vesztesége: 92 gályája elsüllyedt, 178 a keresztények kezébe került; a török halottak száma 30-35 ezer, a foglyoké 10.000 körül volt; azonkívül kiszabadult 15.000 keresztény gályarab s 115 nehéz és 294 könnyebb ágyút zsákmányoltak a keresztiesek. «A legnagyobb győzelem, melyet valaha a hitetlenek fölött arattak», — hirdették a korabeli források. A keresztény világ valósággal megittasodott a győzelem hírére, Rómában örömtüzeket gyújtottak, s díszlovások adták tudtára a világnak a kivívott diadalt. A pápa, V. Szent Pius, térdenállva, örömkönyvek közt mondott hálaímeit Istennek, ugyanakkor a római nép égis magasztalta őt, mert meg volt győződve, hogy a «pápa könnyeinek és imáinak» köszönhető a győzelem.

Ez a győzelem nemcsak azért nevezetes, mert a török földközi-tengeri hegemoniájának egyszer smindenkorra véget vetett, s a már ellenséges partraszállástól fenyegetett Itália megszabadult a háborús pszichózis lidérenyomásától, hanem azért is, mert rendkívül tanulságos következtetéseket vonhatunk le belőle: hogyan kell és lehet eljárni hasonló történelmi adottságok közepette. Ha ugyanis a nevet kicsereéljük, és a dátumokat a jelenkorra alkalmazzuk, szinte a megszólalásig egyező hasonlóságokat fedezhetünk fel az akkori és jelen történelmi korviszonyok között. Ezért nem érdektelen tudnunk: *milyen hatóerők* hozták létre ezt a világra szóló diadalt?

A siker első feltétele volt a *keresztény összefogás* a «Szent Ligá»-ban Spanyolország, Velence és a Pápai Állam részvételével. Különléle érdekellentétek Spanyolország és Velence között, az akkori idők vallási nyugtalansága, a móriskók Spanyolországban, a hugenották Franciaországban, Európa többi részében a reformáció, stb. sokáig hátráltatták a megegyezést, míg végre 1570-ben, majd 1571-ben a ligahatalmak egy nevezőre jutottak. Míg azonban az 1570-ik évi vállalkozás sikertelen maradt a török ellen, nem utolsósorban az előkészületek hiányossága és a közös eljárásban mutatkozó hibák következtében, a következő évben, 1571-ben, tanulva az előző év veszteségeiből, korrigálták a mulasztásokat. Don Juan d' Austria személyében elsőrangú vezért állítottak a keresztény Armada élére, mely 213 gályát, 30 egyéb hajót, 1800 ágyút és kb. 80.000 harcost foglalt magában. Az ellenfél hadereje csak kevéssel volt nagyobb a keresztényekénél, főleg hajókban, amit a keresztények ágyútöbblete ellensúlyozott. A kivívott győzelem oly nagyméretű volt, hogy csak kb. 30-40 török hajó menekült meg, minden egyéb a tengerbe veszett vagy a keresztiesek kezébe került. A történelem pedig a «Szent Ligá»-ban egyesült hatalmak hadi tényét leglényesebb lapjaira jegyezte fel,

bizonyosságául annak, mire képes a jól szervezett összefogás.

A «legnagyobb tengeri csata emberemlékezet óta», mint a kortársak nevezték a Lepanto-i összecsapást, csak úgy valósulhatott meg s végződött győzelemben, hogy egy szünet nélkül dolgozó, ösztönző, szervező és hajtó erő állott a háttérben: V. Szent Pius pápa személye. Pillanatra sem kétséges, hogy nála nélkül sem a Szent Liga, sem ennek győzelme nem jöhetett volna létre. Amit ez a szent egyházfő 6 éves uralkodása alatt (1566-72) művelt és tett a kereszténység érdekében, az hőskölteménybe kívánkozik. Uralkodása kezdete óta egyik legfőbb gondja a török veszély elhárítása volt. Már 1566-ban Bullát ad ki ez ügyben, majd ugyanazon évben búcsút hirdet s imákat és engesztelő körmeneteket rendel el, melyeken maga is résztvesz s vele együtt körülbelül 40.000 ember. A jó példát mindenben ő maga adja. Éjjel-nappal forró imában ajánlotta szent ügyét a Mindenható oltalmába. Mikor pedig a döntés ideje közeledett, 1571-ben megkötözte imáit és alamizsnáit. Szilárdan hitt az ima erejében, különösen a rózsafűzér imáiban. Az aug. 22-iki konzisztóriumban a bíborosokat felszólította, hogy hetente egy nap böjtöljenek és rendkívüli alamizsnát adjanak, mert csak bűnbánattal lehet nagy szükség idején az Isten irgalmát kiérdemelni. «Öszentsége, jelenti a spanyol követ 1571 szept. 26-án, hetente három nap böjtöl s naponta sok órát fordít imára s az Egyházban is imákat rendelt el.» Így rendkívüli imára szólította fel az összes római kolostorok lakóit. Az imádság mellett szüntelenül buzdít, ha kell, korhol, ösztönöz, sürgeti az embereket a cselekvésre. Levelek, brévék, követek, futárok közvetítik üzeneteit a fejedelmi udvarokhoz. Csak Don Juan d' Austria-hoz május végétől augusztus elejéig ötször küld üzenetet, hogy a késlekedő fővezért sietésre ösztökélje. Ezt az örökös szent nyugtalanságot, melyet mindenkire átsugározott a szent ügy érdekében, végül is Isten győzelemmel jutalmazta s rendkívüli módon tudatta vele a vállalkozás szerencsés kimenetelét. Mert — mint életírói feljegyezték, a győzelem pillanatában — 1571 okt. 7-én délután 2 óraker — hirtelen kitékintett dolgozó szobája ablakából az ég felé, rövid ideig egészen magába elmerülve, majd hirtelen munkatársaihoz fordulva mondja: most nincs ideje a munkának! siessetek, adjatok hála Istennek, mert ebben az órában a keresztény armada győzelmet aratott a törökök fölött.

Bennünket, magyarokat még a győzelemnél is kell jobban érdekeljen a *pápa további terve*, aki a győzelem után azonnal akcióba lépett a török európai hatalmának végleges likvidálására, Konstantinápoly és a Szentföld visszafoglalására. Ily irányú felszólítást intéz a császárhoz, a spanyol, francia, lengyel királyhoz, az olasz államokhoz és német fejedelmekhez. A császár maga 3 felszólítást kap: okt. 24-én, nov. 1-én és 10-én. Sőt Portugáliát arra kéri fel, hogy ez irányú írásbeli kérését a perzsa sahhoz, Etiópia királyához és Arábia uralkodójához továbbítsa. 1572 febr. 10-én aláírják a megegyezést: folytatják a háborút Korfu ellen. A pápa tele van a legszebb reményekkel, fáradságot nem ismerve dolgozik, szövi tovább terveit, mígnem a halál megkíméli őt a csalódástól. A szép terv, szép álmok nem valósultak meg. — megint csak a széthúzás következtében. Pedig, ha a hadjáratot tovább folytatták volna, s a pápa szándékai értelmében Konstantinápoly felszabadul a Szentfölddel együtt, akkor ma a magyar történelmet is más pennával írónk. Mert ha a török hódoltság száz évvel előbb megszűnik, akkor nincs sem Trianon, sem mai orosz megszállás. A magyarság ekkor még nem pusztult annyira ki, hogy a török emberrabló magyar irtását helyre ne hozhatta volna. Hiszen 350 esztendő elég lett volna az elhurcolt embermennyiség pótlására, tekintetbe véve, hogy Erdély, a Felvidék és Nyugati Részek emberanyaga még nem ritkult meg tetemesen.

Van valami a magyar sorsban, ami elgondolkodtató, s ami Szent Istvántól kísért, hogy az ügy befejezetlen maradjon. Ez történt V. Pius előtt is 115 évvel, amikor III. Kallixtus korai halálával (1455-58), valamint Hunyadi és Kapisztrán elhalálozásával a Nándorfehérvári győzelmet sem tudta a magyarság kiaknázni. A hadjárat folytatása a körülmények szerencsétlen alakulása következtében elmaradt. Csak 115 évvel később, a Lepanto-i csata után, sikerült ugyancsak egy pápának, XI. Inccének egy nagy európai koalíció létrehozásával Magyarországot a török uralom alól felszabadítani.

Historia est magistra vitae — A történelem az élet tanító mestere. Tanuljuk meg belőle, hogy nagy emberi erőfeszítések, közös vállalkozások is csak akkor vezethetnek eredményre, ha az ember munkáját Isten áldása, Isten segítsége kíséri.

VECSEY LAJOS

A MAGYAR ISKOLABIZOTTSÁG

szépkivitelű, négy nyelvű, négy színű, duplahajtású maradék karácsonyi lapjai (borítékkal) a kastli magyar gimnázium javára *leszállított áron* kaphatók:

baranyai szöttes-függöny, képpel (60 Pf. helyett) 50 Pf.

matyó himzés gyertyával (55 Pf. helyett) 50 Pf.

25 db-tól 20 % kedvezmény, portóköltéssel.

Megrendelhetők: Ungarischer Schulverein-nél, München 80, Trogerstr. 48 és a helyi magyar körzetlelkészknél.

Emlékezzünk

1951 november 10-én, húsz évvel ezelőtt hunyt el Somlay Artur, kiváló színészünk. A Vígszínház színésziskolájának elvégzése után vidéken játszott (Körmöcbányán, Pózonnyban, Kassán, Kolozsvárott, stb.) Később Budapesten játszott különböző színházakban, végül 1948-ban a Nemzeti Színház örökös tagja lett. Főbb szerepei: Tiborc, Petur Bán, Lear király, Von Walter, Clausen tanácsos, stb.

Emlékirataiban ezt írja: «...1900-ban, elindulásom boldog évében, a Vígszínház iskolájának elvégzése után egy gazdag, nagy ország sok-sok színháza hívott engem, a fiatal színészt, akiben eleven, nagy lánggal égett a vágy, lenni valamivé... És ma már tudom, hogy akié a vágy, azé a jövő...»

1526 november 11-én koronázták Zápolya Jánost magyar királlyá. Augusztusban volt 445 éve annak, hogy elvesztettük a csatát Mohácsnál. A király, II. Lajos meghalt a csatatéren és vele sokan mások. A nagy csapás után, 15 évig vártak a törökök (amíg összeszedték magukat), és csak 1541-ben szállták meg az országot. Vajon az oknyomozó történelem mire tanít bennünket, mi történt az országban 1526-tól 1541-ig? Szitty-mozgalom, két király, és vetélkedések, átállások, stb... és nov.10-én megválasztották Zápolya Jánost magyar királynak, és a következő napon a nyitrai püspök megkoronázta Székesfehérvárott.

1791 november 11-én született Katona József, 180 évvel ezelőtt. Élete nagyjából ismeretes, hogyan látja ezt a drámaíró Fėja Géza. Két idézet «A felvilágosodástól a sötétedésig» című munkájából:

«Egyetlen nagy műve, a Bánk bán is magán viseli származásának nyomaát. Első drámánk, mely egész társadalmunkat, minden osztályunkat összemerkolja; valóban nemzeti dráma. Csakis olyan író alkothatott ilyen tökéletes egységet, aki alulról nézte a társadalmat, de nem az elnyomott, egész életre szóló sérelmek és sebek fájdalmát viselő jobbágyfi, hanem a szabad «kismagyar» mindent megértő szemével. Szabad kismagyar volta tette lehetővé, hogy bár alulról nézte a magyar életet és egész épületét belátta, legmagasabb csúcsáig, a magyar Ideák vidékéig emelkedhessék. Nemesak látta, át is élte a magyar élet egészét és fölébe is nőtt, az «éther-

be», Berzsenyi és Kölesey látomásainak tájára; minden kortársánál tisztábban látta a magyarság «ósképeit». Ebben rejlik egyedülvalósága és talán minden magyar író felett álló nagysága.»

«1820-ban tért haza Kecskemétre, 1830-ban halt meg, tíz esztendő telt szülővárosában, ezalatt is dolgozott. Hagyatékának jórésze elveszett, az utódok gyűjtőpapírnak használták, a megmaradt emlékek azonban egyre szélesedő történelmi érdeklődésről számolnak be. A hátramaradt anyagot nem tekinthetjük elkészült műnek; mint a régi magyarság annyi és annyi irodalmi emléké; az anyag művé válásának utolsó előtti állapotát tükrözi. Meg akarta írni egészen az őskorig visszanyúlva Kecskemét monográfiáját, helyesebben mindazokat a történelmi és kulturális mozzanatokot, melyek Kecskemét kialakulására hatást gyakoroltak. Kecskeméti néző volt, egy szilárd ponthoz akarta visszanyitani a körülötte tovaúgott és leülepedett életfolyamatokat. ... Nagyon belemélyedt úgy a kereszténységnek, mint pedig a régi magyarságnak történetébe.»

1871 november 15-én, 100 évvel ezelőtt született Baltazár Dezső református püspök. Teológiai tanulmányait Debrecenben végezte. Utána Tisza Kálmán fiának, gróf Tisza Lajosnak nevelője öt éven keresztül. Ebben az időben a budapesti tudományegyetemen jogi doktorátust szerez. Különböző tisztségek betöltése után, 1911-től a tiszántúli református egyházkerület püspöke volt.

1917-ben a debreceni tudományegyetem teológiai díszdoktorrá avatta. 1929-ben, ugyancsak Debrecenben, államtudományi díszdoktor lesz, a speyeri birodalmi gyűlés 400-as évfordulója alkalmával. Főbb művei: A háború az evangélium világában (1918.); A megpróbáltatások idejéből (1920.); Az én hitvallásom (1920.); Elég nekem az Isten kegyelme (1923.). — 1936 augusztus 25-én halt meg Debrecenben.

1821 november 23-án, 150 évvel ezelőtt született Bálványosváralján Bartalus István zenetörténész és népdalgyűjtő. A zenetörténeti kutatás egyik megindítója. Nevezetes népdalgyűjteménye, bár nem ismerte fel a népzene és a népies műzene közti különbséget. — 1899-ben hunyt el Budapesten.

† Paulai Károly

a karitás munká hősé

Paulai Imre Károly 1907 július 26-án született Budapesten. A Premontrei Kanonok Rend jászóvári prépostságában öltötte fel a fehér rendi ruhát 1927 szeptember 28-án. Ünnepeles fogadalmát 1933 április 9-én tette és ugyanazon év június 29-én áldozó pap lett. Latin- és német-szakos okleveles gimnáziumi tanárként működött a gödöllői premontrei gimnázium- és nevelőintézetben. 1935-től 1945-ig. 1938-tól 1941-ig a 44-es számú Rákóczi Cserkészcsapat parancsnoka. 1945-től 1948-ig Budafokon a premontrei gimnáziumban tanár.

A szerzetesi intézmények felszámolása után a Püspöki Kar megbízásából ő alapozta meg a papi- és szerzetesi Szeretet Otthonok egész jelenleg létező magyarországi szervezetét. És általában vezette azt a Karitás tevékenységet amire Magyarországon lehetősége volt. 1956-ban mint a Magyar Püspöki Kar hivatalos megbízottja került Bécsbe, ahol a Caritas Internationale bécsi kirendeltségének vezetőjeként, főleg a Magyarország felé irányuló külföldi katolikus segélyakciót irányította. Bécsben töltött évei során még nagyobb arányúvá növekedett a magyar egyház érdekében végzett szeretet-szolgálat. Minden áldozatra kész, igénytelen és önzetlen szerzetes-papi lélek volt, aki életének értelmét a másokért végzett munkában találta meg. Minden szellemi és testi energiáját örömmel hozta áldozatul a szeretetszolgálat sikere érdekében. Így tudott valóban mindenkinek mindene lenni. A rábízott értékeknek hűség sáfára volt és ezért hisszük, hogy meghallotta az Úr szavát: Euge serve bone et fidelis quia in paucis fuisti fidelis super multa te constituam. Intra in gaudium domini tui.

Az Úr örömebe való bemenetre a közvetlen előkészítés egy túlhajtott munkában kifáradt szívet érő roham volt ez év augusztus 31-én. Ekkor kórházba került, ahol munkáját, ahogyan tudta, tovább folytatta élete szinte utolsó napjáig. Szeptember 21-én a haldoklók szentségével megerősítve a földi életből átment az örök életbe.

A temetési gyászmisét a Rend bécsi templomában, a Karlskirche-ben, László István, burgenlandi megyéspüspök concelebrálta 19-edmagával, köztük dr. Klempa Sándor, vesprémi apostoli kormányzó, csornai premontrei kanonok, rendtársa. A bécsi segédpüspök, Weinbacher Jakab is jelen volt, mintegy 30 pap élén, továbbá számos szerzetesnővér és igen sok világi hívő.

A temetési szertartást dr. Adám György főlelkész végezte és a gyászbeszédet Mons. Carlo Bayer mondta.

R. I. P.

VESZELOVSZKY ALBIN

DOBOS FOTO – KINO

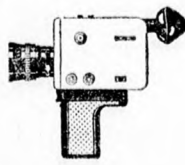
8 München 2 Rindermarkt 16 Tel. 0811/ 240 852

Színes filmek kidolgozását
bárhonnan vállaljuk!

F O T O — E X P O R T !

65 éves cég!

1945-ig Győrtől!

Egy modern hős

VI. Pál pápa 1971 okt. 17-én a római Szent Péter bazilikában Kolbe Miksát, a konventuális minoritarend hős érényű papját a «Boldogok» sorába iktatta. (Csodás életszentsége újabb bizonyítéka alapján ezután a szenttéavatás is megtörténhetik.)

1894 január 7-én született Kolbe Rajmond, későbbi szerzetesi nevén Miksa, Lengyelország akkor orosz uralom alatt levő részében egy nagyon szerény körülmények közt élő, ötgyermekes takácsipart végző családból. Gyermekkorától kezdve mélyesen vallásos, imádkozó lélek volt. Középiskoláit nagy anyagi nehézségek között nagyon jó sikerrel végezte. A minorita atyák egyik hivatástkeltő missziója benne is fölbresztette a szerzetesi hivatást. Ezért atyja az osztrák uralom alatt lévő Lwow (Lemberg) városába csempészte át az orosz-osztrák határon. A konventuális Minoritarendben 1911-ben tette le első szerzetesi fogadalmát.

Hittudományi és böleseleti tanulmányai elvégzésére rendje Rómába küldötte a Jézustársaság világhírű Gregoriana-egyetemére. Ifjúkorától kezdve igen nagy az érdeklődése a mennyiségtan és természettudományok és ezek manapság szédületes haladása és gyakorlati alkalmazása iránt. A holdat elérő gépek tervezésén is törte a fejét. Rendkívül éles volt elméje, következetes, logikus a gondolkodása. Nagy távlatokban, világméretben gondolkodott. Évtizedekkel a II. Vatikáni Zsinat előtt hangoztatta a tömegtájékoztató eszközök (sajtó, mozgóképek, stb.) fontosságát. Egyik kedvelt mondanása volt, hogy ha vannak eszményeink, akkor az anyagi eszközöket is megkapjuk azok megvalósításához. Szívjósága, emberszeretete mindenkire kisugárzott. Megnyerő és lebilincselő szeretetéhez finom tapintat is járult. Az első világháború befejeztékor, 1918-ban mint böleseleti és hittudományi doktor tért vissza Rómából hazájába, Lengyelországba. Krakóba került, ahol rendje főiskoláján tanított.

Képességeit, tudását, egész életét egy eszme, egy cél szolgálatába állította: az emberiséget Istenhez vezetni. Vallási, lelki életében központi jelentősége volt Mária iránti gyermeki tiszteletének és bizalmának. Máriát kiváltképpen mint a Szeplőtelenül Fogantatot tiszteelte, aki Szent Fiára való tekintettel fogantatásának első pillanatától ment volt az eredeti bűntől és minden bűnös hajlamtól. Hátartalan volt bizalma az Isteni Gondviselésben és Mária mennyei közbenjárásában Szent Fiánál. Kolbe Atyának valóban tökéletes volt engedelmissége rendi előljárói iránt. Semmi se kezdett bele előljárói engedélye nélkül. Ha azonban valamely tervére előljárói engedélyt megkapta, annak végrehajtását szívós kitartással végezte. Rendje szabályait és előírásait pontosan betartotta. Nagy volt a szentferenci szegénység és igénytelenség gyakorlásában.

Első terve egy vallásos folyóirat megindítása volt. E célra sikerült nyomdagépeket szereznie. Munkatársa néhány rendi laikus testvér volt. Ezeket a nyomdatechnika minden csinjába-binjába bevezette és ha szerkesztői, vagy más reá háruló munka nem akadályozta meg, munkatársaival a nyomdában mindig együtt dolgozott. Folyóiratát nagyon ügyesen

szerkesztette. 1927-ben ötvenezer példányban jelent meg. Ez fokozatosan 1939-ig egy millióra emelkedett.

A szerzetesi munkának új fajtáját teremtette meg: a szerzeteseknek a gépi, nevezetesen a nyomdai iparba való beállítását. E korszerű gondolat mind több ideális lelkületű ifjút vonzott. Idővel több száz fiatal szerzetesmunkással dolgozhatott. Sőt, volt év, mikor ezrével jelentkeztek egyszerű munkásoktól egyetemi végzettségig. Nagy körültekintés és finom lélektani érzék kellett kiválasztásukhoz.

Kezdetben rendje krakói, majd grodnoi kolostorában működhetett egyre bővülő nyomdája. Majd e rendházak szüknek bizonyultak. Ezért — mindig rendi előljárói jóváhagyásával — egy telket szerzett. Azon munkatársaival nagyon szerény fa-barakkokat építettek a nyomda és nagyon szegényes lakásuk számára. E telepet a Szeplőtelenül Fogantott Szűz Máriáról — lengyelül «Niepokalanow» — nevezte el. A szerzetesek nagy igénytelensége és szorgalma a környéken lakó földműves családokra olyan hatással volt, hogy szerény lehetőségeikhez mérten mindennel ellátták őket.

Kolbe atya egyik útja alkalmával japán diákokkal találkozott. Ezek teljesen hitetlenek voltak. Ez érlelte meg benne azt a tervet, hogy Japánba megy és sajtóapostolkodását ott is megkezdi. Négyévi otléte alatt Japánban is megvalósította tervét és szép számban sikerült neki érdeklődőket és segítőköt megnyerni.

Az első világháború után, 1918 vége felé Lengyelországra békésebb idő következett be. Kolbe Atya azonban szörnyű katasztrófákat látott előre és fiatal munkatársaikat iparkodott azokra előkészíteni. Jött is Lengyelország megszállása, először szovjetorosz, utána a hitleri német csapatok által.

1941 február 17-én a Gestapo ismert fekete autója állt meg a rendház előtt. Négy atyával együtt Kolbe Atyát is letartóztatták és magukkal vitték.

Mikor a börtönben a börtönfelügyelő megpillantotta Kolbe Atyánál annak rózsafüzérén a keresztet, ráírvallt, hogy hisz-e ebben? Kolbe Atya igenlő válaszára oly erővel ütötte arcul, hogy száját elöntötte a vér. E szörnyű jelenet többször ismétlődött, míg a hitvallónk összeesett. A börtönfelügyelő erre durván rugdosta csizmájával.

Május derekán Kolbe Atyát a hirhedi auschwitz haláltáborba vitték. Ott sok kegyetlen bántalmazásnak tették ki. 1941 július vége felé Kolbe barakkjából egy rab megszökött. Ilyenkor elretentés céljából tíz, sőt néha húsz rabot éhhalálra fűtek és bunkerba zártak. Ott sem ételt, sem italt nem kaptak és így az éhenhalás szörnyű kínjai közt egy-két hét után éhenhaltak.

Főlsorakoztatták a rabokat. Egésznap nyári hőségben sorfalat kellett állniuk. Végre a kegyetlen parancsnok végiglépett a sor előtt és tizet kiválasztott az éhenhalásra. Egyikük, egy fiatal férfi fölsóhajtott: mi lesz feleségemmel, gyermekemmel? Erre előrevánszorgott Kolbe Atya és kérte a parancsnokot, hogy a fiatal családapa helyett őt vigyék éhhalálra a bunkerba. A parancsnok ekkora áldozatkészség

hatása alatt igent mondott. A bunkerekből kétségbeesett kiáltások, üvöltések szoktak hangzani. Most vallásos énekek hangzottak el. Nyolc-tíz nap múlva nyitották ki a bunker ajtaját. Kolbe Atya még élt és kiaszott karját odanyújtotta a hóhér mérget fecskendező injekciós tűjének.

Kolbe Atya hősiessége nyomán a haláltáborban a kegyetlenkedések némileg csökkentek.

MGR. PFEIFFER MIKLÓS

KÖNYVISMERTETÉS

Dr. Közi Horváth József: Magyarok tündöklő csillaga. Szent István: 975-1038. München, 1971. 46 l.

Szent Istvánnak és magyar kereszténységnek ezeréves jubileumára készült a szerző, Közi Horváth József cikksorozatából összeállított füzet azzal a kimondott céllal, hogy első nagy és szent Királyunk alakját közelebb hozza, megismertesse, megszerettesse a nagy világban szétszórt magyarsággal. Hogy az ő szent alakja legyen az a «tündöklő csillag», mely annyi hontalan, hazáját, nemzetét már sokszor elfelejtő, vagy már éppen nem ismerő idősebb és fiatalabb magyar generációknak útmutatóul szolgáljon, mert — mint szerző nagyon jól gondolja, Szent István személye kell az a kapocs legyen, mely a világ magyarságát összetartja, mint kohéziós erő.

A szép stílusban megírt munka, melyhez szerző a saját és legújabb történelmi kutatások eredményeit ügyesen felhasználja, nagyon jó szolgálatot tesz e tekintetben az összmagyarság ügyének; ma ugyanis már ott tartunk, hogy az emigrációban felnőtt fiatalok jó része nem érez közösséget a magyarsággal; nem csak nem beszél, vagy csak idegenszerűen törli Szent István népének nyelvét, hanem érzelmi világa is távol áll tőle. Amire a magyarság ezer éven keresztül nem volt képes, azt 15 év alatt elvégezte a befogadó országok iskolája. Ez nem vád akar lenni a befogadó országok ellen, csak rögzítése a tényleges valóságnak s egyúttal utalás arra, mennyire szükségünk van egy összekötő kapocsra, mely minden magyart kell össze fogjon, hogy a rengeteg érték, melyet a külföldi magyarság szak tudomány, művészet, technika terén, s szakismerete, szorgalmas munkája révén képvisel, el ne vesszen az összmagyarság számára.

S még egy dolgot kell itt hangsúlyoznom: az ezeréves magyar múlt feltárásával arra is rá kell mutatnunk, hogy nekünk nincs okunk szégyenkeznünk magyarságunk miatt más nemzetek előtt. Éppen ellenkezőleg! Francia lapban olvashattuk: *A magyar nemzetnek olyan múltja van, melyre minden nagy nemzet büszke lehetne!*

Kívánatos, hogy Közi Horváth József munkája, a «Magyarok tündöklő csillaga» minél több magyar kezébe, minél több magyar család asztalára odakerüljön, hogy általa erősödjön, gyarapodjon magyarságtudatunk s Szent István nagyságának ígézetében minden honfitársunk készen álljon egy új ezredév felépítésére.

V. L.

A Szent István Zarándokház

— «a magyar önérték és becsület ügye»

Szent István születése és a magyar kereszténység ezeréves jubileumára elkészült Rómában a Szent István Zarándokház. Fáy Erzsébet nagy áldozatkészséggel felépítette az épület két szárnyát, sok más jótevő erkölcsi és anyagi támogatása biztatást adott, hogy a telek megvásárlására, az épület harmadik szárnyának megépítésére és a teljes ház felszerelésére szükséges összegeket is elő tudjuk teremteni. Így látunk neki, nagy optimizmussal, hogy a Szent István által alapított zarándokházat, mely egykor a Szent Péter bazilika tövében, a mai sekrestye helyén állt és 1776-ban lebontásra került, születésének ezeréves évfordulójára újjáépítsük.

Mi a Zarándokház célja, rendeltetése?

1) A Zarándokház magyar támaszpont, befogadó és eligazító központ akar lenni minden magyar számára, aki Rómába jön. Segíteni akar a legkülönbözőbb helyzetekben: nyelvi nehézségekben, a pápai kihallgatások előkészítésében, az Örök Város vallási és kulturális értékeinek megtekintésében. A Zarándokház hivatása, hogy a magyarok római tartózkodását szellemi és lelki élménnyé tegye.

2.) A Ház magyar kulturális központ akar lenni. Könyvtárban összegyűjti az emigráció szellemi alkotásait, kiadványait, hogy azokat az utókor számára megőrizze. A Ház levéltárában kapnak helyet az emigráció legfontosabb dokumentumai, hogy feledésbe ne menjen annak a sok alkotásnak emléke, mely a magyar név becsületét külföldön öregbítette.

3.) Tanulmányi háza lesz a speciális kiképzésre az emigrációból Rómába érkező fiatal papoknak és lelképásztori központja az olaszországi magyar kolóniának és a 25 éve ki nem fogó menekült táboroknak.

4.) A Zarándokház, végül, a magyar önérték és becsület ügye is; Szent István korában az első között voltunk, akiknek zarándokházuk, nemzeti templomuk, otthonuk volt az Örök Városban. Ezer év után ide-

genbe kellett mennünk, ha keresztény tradícióink szerint akartunk ünnepelni.

A Szent István jubileumnak és a római zarándokház felépítésének időbeli egybeesése alkalmas arra, hogy elgondolkoztasson. Az utóbbi évtizedekben csak rombolták a szent-istváni keresztény alapokat, intézményeit csorbították, szellemét elnyomni, száműzni igyekeztek. Ha Szent István alakja, életműve, keresztény világnézete még eszménykép számunkra, jubileuma alkalmából mit tehetnénk mást, minthogy elveit felszítjuk, elmélyítjük saját életünkben és előmozdítjuk ezeknek megvalósulását is.

S ha Szent István az akkori körülményekhez mérten csodálatos messzelátással fontosnak tartotta, hogy népét Rómához, a kereszténység központjához kapcsolja és ennek érdekében zarándokházat létesített az Örök Városban, hogyan hagyhatná közömbösen az ő eszméihez ragaszkodó magyarságot alkotásainak feltűjtése? Túlzott optimizmus, hogy Szent István jubileumi évében kifejezzük azt a reménységet, hogy a külföldön élő több mint egy millió magyar közül akad majd 15-20 % aki megértéssel és áldozatkészséggel siet a Szent István Alapítvány segítségére, hogy a Zarándokházat terhelő több mint 150 ezer dolláros adósságot letörleszthesse?

Legyen segítségünkre, hogy ez a reménység valósággá lehessen! Szent István nevében jövünk, az ő művére kérünk, nem kevesektől sokat, hanem sokaktól keveset, hogy így egy-egybe forrva, minél többen mondhassák a római Szent István Házat sajátjuknak!

A Szent István Alapítvány nevében köszönöm eddigi segítségét és kérem további támogatását!

A Szent István Alapítvány Elnöksége

Msrgr. Dr. MAGYARY GYULA

Protonotárius-kanonok
pápai prelátus, e. h.

AZ ADOMÁNYOK BEFIZETHETŐK:

Austriában: postai befizetőlapon, Scheckkonto Nr. 9.244 «Bankhaus Schelhammer u. Schattera, Wien» (Subkonto Nr. 14.400 Caritas Internationalis — Sankt Stephan Pilgerheim, Rom).

Németországban: postai befizetőlapon, Konto Nr. 2787 86 «St. Stephans-Verband E. V. in 6 Frankfurt I».

Olaszországban: Banco di Roma, Agenzia Nr. 4, Konto N. 13021 «Casa Santo Stefano, Roma» vagy pedig postai befizetőlapon Nr. 1/27705 «Fondazione S. Stefano d'Ungheria, Roma».

Svájcban: postai befizetőlapon, Postscheckrechnung 17 - 7667 in Fribourg: «Szent István Alapítvány, Róma».

Más európai országokban: a magyar lelkészeknél.

Tengerentúli országokból: az adományokat csekken vagy Money Order útján közvetlenül a Zarándokház címére; vagy: Banco di Roma, Agenzia Nr. 4, Konto N. 13021 «Casa Santo Stefano, Roma» bankátutalással szíveskedjenek küldeni.

Néhány országban az adományok az adóból is levonhatók. Kérésére bizonylatot küldünk. — Lehet «Emlékszóbat» is alapítani a család nevére, — in memoriam — egy megholt kedves rokon emlékére. — A máriatisztelek hozzájárulhatnak «Magyarok Nagyszonyja» oltárunk felállításához.

Jótevőink nevét az Aranykönyvben vagy emléktáblán is megőrökítjük.

A RÓMAI SZENT ISTVÁN ZARÁNDOKHÁZ

építési költségeire Európából adományok:	
Madl Ferenc, München	DM 20
Tóth Zoltán, Karlsruhe	20
Messmer Mária, Nürnberg	25
Preininger József, Göppingen	10
Szabó Anna, München	50
Czobor Gabriella, München	20
Varga János, München	10
Riedlinger Helmut, Freiburg	50
Bruckmann Erzsébet, Paderborn	10
Arany Zoltán, Augsburg	20
Zeltl Antal, Weikersheim	5
Nimptsch Pál, Dortmund	20
Dr. Buzás Béla, Eggenfelden (kötvény)	170
Kolb Márta, Schönaue	50
Déry Éva, München	10
Sebők Sándor, Stuttgart	20
Szent Adelheid plébánia, Köln	252
Abele Alajos	10
Sommer Johanna, Ohmbach	20
Hittel Aurél, Ludwigsburg	20
Dániel M., München	10
Nyerki Ferenc, Nussdorf	10
Anton Graf Üchtritz-Amade, München	100
Török Ilona, Thierhaupten	10
Földi József, Freudenstadt	5
Braun Teréz, Stadthwarzbach	100
Angol Kisasszonyok Intézete, Augsburg	10
Bónya Ottó, Kempten	30
Alice v. Stingl, Bad Tölz	10
Nuber H. U., Frankfurt	10
Witt L., Dortmund	20
Eichhorn László, Stuttgart	20
Reiter M., München	5
Bajor Mátyás, Gersthofen	30
Ft. Stumpf Jakab, Gau-Algesheim (k.)	30
Dr. med. Kontur L., Lohhofb. München	100
Lieb Gizella, München	50
Neu Sándor, Mainz	100
Jóry Ilona, München	20
Ft. Schrauder Siegfried, káplán, Schlüsselheld	60
Szeplőtelen Fogantatásról nevezett Zárda, Ratingen	20
Iskolánővérek, Stuttgart	40
Noeschke, Frankfurt	15
Tiszt. Schnering Heriburg, főnöknő, Essen	20
Donka Tibor, Denzlingen	20
Kamarsuschi Tamás, Osnabrück	10
Kern József, Dachsberg	5
Orsolyita Kedvesnővérek, Lenggries	5
Schneider Erzsébet, Augsburg	5
Dr. Blum Károly, Lorch	20
Pulsky Margit, Stuttgart	10
Ft. Haltrich Fritz, Spirituális, Furt, Marista-zárda	10
Orsolyita Kedvesnővérek, Osnabrück	10
Székényi István, München	20
Schmarr Liselotte, Kalbach	10
Szilassy András, Vilshofen	5
Salvator Kedvesnővérek, Horrem	10
Roth Anna, Erding	40
N. N.	50
Caritas, Stuttgart	200
Blösser Heinrich és Christina, Kalbach	10
Dr. Neven G., Duisburg	15
Mezev Jenő, Brühl	10
Angolkisasszonyok Nevelőintézete, Wasserburg	10
Kütlinski Mária, Kolbermoor	10

(Folytatjuk)

HIRDETÉSEK

Az Életünk

elfogad hirdetéseket,
azok közlését kérjük

a Gazdasági Bizottságon keresztül
P. Szőke János címén beküldeni:

D. Stuttgart 1,

Werastr. 63.

Telefon: 43 37 86

A nyomda a Gazdasági Bizottság
megkerülésével nem fogad el
hirdetést.

30 ÉVES, ÉRETTSÉGIZETT, PARASZT-SZÁRMAZÁSÚ,

Svájcban lakó, férjhez menne korban hozzáillő nőtlenhez vagy özvegyhez, akivel kat. templomban esküdhet.

Jelige: *Gyermek nem akadály*. Válaszok:

«Életünk» Gazdasági Bizottsága,
7 Stuttgart 1, Werastr. 63. címre.

EGERHÁZI GIZELLA

kb. 1922-ben gyermek-vonattal mint tanítónő jött Hollandiába. Református, itt ment férjhez. — Többet nem tudunk róla. Keresi testvére Svájcban. Aki tud felőle, szíveskedjék P. Matyasovich H., Nijmegen, Houtlaan 4 címére írni.

4 SZOBA-, KONYHA-, FÜRDŐSZOBÁS,

Nizza központjában (Franciaország) körútra néző, napos lakás orvosi rendelőnek, vagy iparendélyvel rendelkezők részére kiadó, vagy lakás céljára teljes berendezéssel eladó. — Válaszokat kérem az

«Életünk» Gazdasági Bizottsága,
7 Stuttgart 1, Werastr. 63. címre.

HIVATALOS FORDÍTÁSOKAT

magyar-német és német-magyar nyelven olcsón és gyorsan elkészíték, — Ausztria és Svájc területére is!

Wilhelm Divy

Áll. vizsgázott törvényszéki hivatalos fordító és tolmács.

799 Friedrichshafen, Linderstr. 50.

BALATON ÉSZAKI CSÜCSKÉN,

a pesti mútúhoz közel, 1966-ban épült kis téglaház, telekkel eladó. Ára: 10.000 DM. Komoly érdeklődőknek fényképes leírást küldök. Választ kérek alábbi címre:

«Életünk» Gazdasági Hivatala,
7 Stuttgart 1, Werastrasse 63.

AUTÓSOK FIGYELMÉBE!

Új és használt autó vétele, eladása, szerviz és javítás ügyében bizalommal forduljon hozzám:

Nagy Zsigmond

Schönbrunnerstr. 29

1050 Wien.

58 ÉVES ÖZVEGYASSZONY

szeretne levelezni intelligens magyar urral. Mindegy, melyik országból. Címe:
Houtlaan 4, Nijmegen, Hollandia

MAGYAR KÖNYVET — HANGLEMEZT
AZ OLIMPIA VÁROSBÓL, MÜNCHEN-
BŐL VÁSÁROLJON!

LPX 2513 30 cm:

Karácsonyi dalok, a Budapesti
Madrigál Kórus előadásában DM 18.—

A - 2749 30 cm:

Barabás Sári énekli a legszebb
Magyar Karácsonyi Dalokat 20.—

SG 1021 30 cm:

Solti Károly énekel, Oláh Kálmán
muzsikál; Szép vagy, gyönyörű
vagy Magyarország, — Sárboogárd,
Dombóvár — Rákóczi megtérése,
Álmodó Tiszapart — Ott, ahol a
Maros vize — Csak mégegyszer
tudnék hazamenni — Kék nefelejcs
stb. 5 dal 20.—

Gábor Aron: Szibériai trilógia (nagy siker)

I. Az embertől keletre (műbőr k.) DM 22.—

II. Szögletes szabadság (műbőr k.) 22.—

III. Évszázados emberek (műbőr k.) 24.—

Mécs L.: Vadócha rózsát oltok (v.) 22.—

Gárdonyi: Göre Gábor kalandjai I. 6.—

G. G. újabb kalandjai II. 6.—

Gárdonyi: Isten rabjai 9.—

Claire Kenneth: Forgó táncparkett 20.—

Káma-Szutra: Az indiai szerelem

könyve 23.—

Herceg F.: Gyurkovics család 18.—

v. Somogyvári: A város meg a sárkány 13.—

v. Somogyvári: A Rajna ködbevész 16.—

Márai S.: Rómában történt valami 22.—

Magyarország Történelmi Térképe

pergamén papíron 10.—

Decemberi szállításra előjegyezhetők:

Harsányi: Magyar rapszódia,

1200 oldal DM 30.—

Molnár Ferenc Színművei,

komplett 900 oldal 24.—

Kérje díjtalan katalógusainkat!

Sándor Katko

Musica Hungarica, 8 München 13,

Agnesstr. 45. — Tel. 180-911

BÉKEBELI MAGYAROS SZALONCUKOR

kapható fehér és különböző színű csomagolásban.

Fondant krémszalonn: kg 150.— Fr.

Bonbonszalonn: kg 200.— Fr.

Megrendelhető nov. 1-től dec. 1-ig

Dreiszigler Gyula cukrászmesternél

Belgiumban,

Gemzenstraat 39

2610 Wilrijk (Antwerpen)

HAZAI HENTESÁRU

1 kg paprikás füstölt kolbász DM 9.60

1 kg rizses véreshurka 6.—

1 kg rizses májashurka 6.—

1 kg vastag paprikás szalonna 7.—

1 kg tokaszalonna 7.—

1 kg disznósajt 7.—

5 kg-tól portómentes szállítás. Csak beljöl-

di megrendeléseknek tudunk eleget tenni.

Taubel Mihály hentesmester

6710 Frankenthal/Pfalz

Peter-Rosegger-Str. 3.

Tel. (06235) 92 58

VAGYONSZERZÉST ELŐSEGÍTŐ BEFEK-
TETÉS

(többek között a DM 624.— törvény alap-
ján) életbiztosítás, öregségi biztosítás és
betegbiztosítás (magasabb kórházi táppénz,
magánbetegkénti kezelés stb.).

Minden kérdésben forduljanak hozzám ta-
nácsért. Az Európa Biztosítót képviselem.

Dr. Székely Erzsébet, 7 Stuttgart 1,

Wagenburgstr. 108. Lakás tel. 0711/465968

Irodai telefon: 0711/290945

A KÖLN I MAGYAR HÁZ

a házmesteri teendőket ellátására alkalmas
házaspárt keres. Lakás, fűtés, világítás díj-
mentes.

Érdeklődők forduljanak a

Magyar Katolikus Egyházközséghez,
5 Köln, Thieboldsgasse 96.

PETREZSELYEMGYÖKERET

szállítók azonnal, vagy okt.- nov.-ben téli
tárolásra. A tárolás módozatairól szívesen
mellékelek útmutatást. Utánvéttel kg-ként
3.30 Sfr. + szállítási költség. A szükséglet
felmérése céljából a megrendelést azonnal
kérem.

Tsohohey Jenő agr. mérnök,

8640 Rapperswil,

Oberseeestr. 46, Schweiz.

Telefon este: 055 23 229

INTELLIGENS, EGYEDÜLÁLLÓ,

csinos 48 éves, 160 cm magas, kissé molett,
rk. házas nő keresi egy becsületes, intelli-
gens férfi ismeretséget (lehet özvegy is,
gyermekkel) házasság céljából. «Szeptem-
ber végén» jellegre kér választ az

«Életünk» Gazdasági Bizottsága,
7 Stuttgart 1, Werastr. 63. címre.

MAGYAR ÉPÍTÉSZMÉRNÖK

mindennemű tervezési munkát: lakóházi,
ipari épületek, gazdasági irodák tervezését,
átépítését, az új építkezés ellenőrzését vál-
lalja. Építkezési tanácsadással és a telek-
vásárlással kapcsolatban is szívesen rendel-
kezésre áll;

Bognár László, 7255 Rutesheim

Lessingstr. 22.

Azonnali felvételre keresünk

neckartailfingeni üzemünk, valamint
müncheni és saarbrückeni kirendelt-
ségünk számára:

mérnököket — technikusokat

műszaki rajzolókat — szerelőket

bádogosokat — lakatosokat

segédmunkásokat

klima- és szellőzőberendezések terve-
zésére és kivitelezésére magyar mű-
szaki vezetés mellett.

Kezdeket betanítunk, lakásszerzésben
segítséget nyújtunk.

Daldrop + Dr. Ing. Huber KG

7441 Neckartailfingen bei Stuttgart

Bahnhofstr.

Tel. (07127) 2451-3

Rövid hírek

Gertrud von le Fort, katolikus költő - és író-nő nemrég ünnepelte 95. születésnapját. Protestáns hugenotta családból származott és 1927-ben tért át a katolikus hitre. Világhírnevét az 1924-ben kiadott kötete «Himnusz az Egházhoz» alapozta meg. Több művét magyar nyelvre is lefordították. Legismertebbek a Veronika kendője, A gettóból jött pápa, a Magdeburgi menyegző, stb.

A *St. Raphael Társaság* nemrég ünnepelte jennállásának 100. évfordulóját. A Mainzban, Rómában és Hamburgban megtartott ünnepségekre a világ minden tájáról érkeztek küldöttek, hogy kifejezzék köszönetüket és elismerésüket. A Társaság célja a kivándorlók támogatása, új életkörülményeik elviselhetővé tétele még napjainkban is. Agha Khan, az ENSZ menekültügyi főmegbízottja táviratban méltatta az eredményes és önfeláldozó munkát.

Kínába 20 év óta először kapott beutazási engedélyt a Sacre Coeur kongregáció egyik tagja. A nővér tagja annak a bizottságnak, amely az International China Service meghívására Kantonban, Pekingben és Sanghaiban nevelési- és kulturális kérdéseket vitat meg. Albequer nővér jogász és a Fülöp-szigetek egyik katolikus egyetemének dékánja.

A vatikáni kormányzótanács úgy határozott, hogy eleget tesz a vatikáni nyomdászok követeléseinek és a heti 42 órás munkahetet 39 órára csökkenti. Bérémelést viszont csak 1972 január 1-től kaphatnak az alkalmazottak, akik többszöri sztrájkjal adtak nyomatékot követeléseiknek.

Opalijában (Jugoszlávia) tartották a 9. Nemzetközi Vallásszociológiai Kongresszust. Ezen az öt kontinensről több, mint 200 szociológus tudós vett részt. 33 előadás hangzott el a vallásról, vallásosságról, ateizmusról és hitelenségről. Ez volt az első eset, hogy a kongresszust szocialista országban tartották.

A madagaszkári püspöki konferencia elhatározta, hogy saját gondozásába veszi a szigetország egyetlen katolikus lapját, a *Lumière-t*, amelyet 35 évvel ezelőtt a jezsuiták alapítottak. A püspöki kar magának tartja fenn a vezetőség kinevezését, de bizalmat szavazott a jelenlegi szerkesztőség tagjainak, akik folytatják munkájukat.

A **Római Évkönyv** legújabb adatai szerint a római püspökség területén 38 kardinálisnak és 84 érseknek van állandó római tatózkodási helye. A római plébániák száma jelenleg 247, a hívőké pedig 2,753.211.

Amerikában 11 ezer katolikus iskolában kerekén 4,5 millió diákot tanítottak az elmúlt tanévben. Az oktatást 70 ezer szerzetesnővér, 10 ezer szerzetespap és 85 ezer világi tanerő végezte.

«**Jasna Gorai Zarándoklat**» címmel színes filmet forgatnak a lengyelek nemzeti szentélyéről és kegyhelyéről, Czestochowáról. A film zarándoklatokat mutat be, ismerteti az ősrégi kolostort és a «Fekete Mária» oltáránál tartott ünnepi szentmisével zárul.

Altöttingben, a bajorországi búcsújáráhelyen tartotta 4. németországi kongresszusát a Fatima-barátok Köre. Az esti gyertyás körmeneten hat püspök és több ezer hívő vett részt. A kétnapos kongresszust koncelebrált szentmise zárta, amelyet Leiria/Fatima püspöke vezetett.

Petrelcina-ban (Olaszország) Pater Pio szülőfalujában leplezték a szentség hírében elhunyt, stigmatizált atya két méter magas szobrát.

A bécsi Stadthalleban 25 ezer ember imádkozta együtt hitvalló módon a rózsafüzért, hogy engeszteljen a hitelenség növekedéséért, Isten parancsainak megszegéséért és az erkölestelenség terjedéséért. Az imaórát 20 év óta osztrák ferences atyák rendezik és szervezik meg.

Az **Osservatore Romano**, a Vatikán félhivatalos lapja október 1-től hetenként egyszer német nyelven is megjelenik. Az olasz nyelvű kiadás mellett — ez hetente hatszor jelenik meg — francia, angol, spanyol és portugál nyelven látott eddig napvilágot.

Keletberlini hivatalos jelentés szerint a DDR-ben 1969-ben 50 ezernél több törvénytelen gyermek született, vagyis minden nyolcadik gyermek törvénytelen volt. 1500-zal több, mint az előző évben.

Az **5. Békevilágnapot** 1972 január 9-én ülik meg világszerte. Az első VI. Pál pápa 1967 december 8-án hirdette meg. Jelszava: «Ha békét akarsz — teremts igazságosságot», mintegy folytatása lesz és kapcsolódik a római püspöki szinódus jelszavához, amely így hangzott: Igazságosság a világban!

Kétezer litván katolikus beadványban követelte a szovjet vezetőtől vallásuk szabad gyakorlásának biztosítását. Kijelentik, hogy tiltakoznak a hatóságok vallásellenes politikája ellen. Panaszaik között megemlítik, hogy kevés a hittankönyv — a legutóbbit 1940-ben adták ki — és kevés a lelkész is, mert közülük többet bebörtönöztek. Követelik ezért szabadobcsátásukat. A SZU-ban élő katolikusok legnagyobb része a balti államokban él.

Bologna-ban október végén ünnepelték meg Szent Domonkos születésének 800. évfordulóját. A pápa képviselőiben Tabera kardinális vett részt a záróünnepségeken.

P. Schönig német származású Cirkuszpáter évente 50 ezer km-es utat tesz meg, hogy híveit felkereshesse. A müncheni Oktoberfest-nek is törzsvendége. Lakókocsija az idén 15-ödször állt ott hívei közelében, hogy lelkipásztori kérdésekben, ügyes-bajos dolgaikban segítségükre lehessen és eligazítást adhasson.

Az **Életünkben** megjelent írásokért minden tekintetben azok szerzői felelősek.

Lapzárta a hónap 15-én, hirdetések pedig csak a hónap 12-ig fogadunk el!

VECSEY JÓZSEF

nemrég megjelent könyve

Emlékezés

Mindszenty bíboros édesanyjára

közel 300 oldalon mutatja meg, hogyan forrott össze csodálatos egységbe a magyar primás életével egy finom és eszes falusi asszonynak, édesanyjának élete.

A kötet 32 képet is tartalmaz műnyomó papíron a bíboros és édesanyja életéből.

A könyv ára 19.— svájci frank, — 4.50 US dollár, — vagy annak megfelelő valuta.

Megrendelhető:

a Magyar Nyomdában

(Ungarische Buchdruckerei)

9000 St.Gallen Frongartenstr. 15. Schweiz.

Keresünk

valódi vagy átképzett

SZERSZÁMLAKATOSOKAT, SZERSZÁMKÉSZÍTŐKET

nagy karosszéria szerszámok gyártásához.

Csak valóban kitanult szakemberek jelentkezzenek, legalább 50 %-os német nyelvtudással!

6 hét próbaidő, véglegesítés után lakásszerzésben is segítünk.

DR. MELEGHY K. G.

Werzeughau und Presswerk

5070 BERGISCH GLADBACH

Életünk

Az európai magyar katolikusok lapja

Felelős szerkesztő és kiadó:

Dr. Vecsey József

Szerkesztőség és nyomda:

Ungarische Buchdruckerei, 9000 St.Gallen, Frongartenstr. 15. (Schweiz)

Telefon: (071) 22 55 28

Előfizetés egy évre: 8.— svájci frank

Egyes szám ára: 0.70 svájci frank.

É l e t ü n k — Unser Leben
Monatschrift für die ungarischen
Katholiken in Europa

Redakteur und Herausgeber:

Dr. Josef Vecsey

Redaktion und Druck: Ungarische Buchdruckerei, 9000 St.Gallen (Schweiz), Frongartenstr. 15.

Telefon: (071) 22 55 28

Kto. Krt. 603 Ungarische Buchdruckerei Sparkassa der Administration St.Gallen Bezugspreis jährlich: 8.— Sfr.